

การขึ้นรูปทรงกลมของคาเวียร์กะทิโดยใช้โซเดียมอัลจีเนตและ
การประยุกต์ใช้ในอาหารไทย

SPHERIFICATION OF COCONUT MILK CAVIAR USING SODIUM
ALGINATE AND ITS APPLICATION IN THAI CUISINE

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจั่นและบริการอาหาร

คณะอุตสาหกรรมเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2557

KMITL-2014-AI-M-055-203

การขึ้นรูปทรงกลมของคาเวียร์กะทิโดยใช้โซเดียมอัลจิเนตและ

การประยุกต์ใช้ในอาหารไทย

SPHERIFICATION OF COCONUT MILK CAVIAR USING SODIUM
ALGINATE AND ITS APPLICATION IN THAI CUISINE

CU
ช.ม DC

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการและบริการอาหาร

คณะอุตสาหกรรมเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2557

KMITL-2014-AI-M-055-203

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**SPHERIFICATION OF COCONUT MILK CAVIAR USING SODIUM
ALGINATE AND ITS APPLICATION IN THAI CUISINE**

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF SCIENCE
IN FOOD SERVICE AND CATERING TECHNOLOGY
FACULTY OF AGRO-INDUSTRY**

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

2014

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการศึกษาและการเรียนการสอนเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

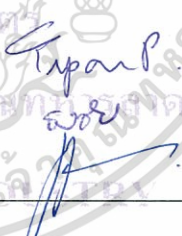

คณะอุตสาหกรรมเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ใบรับรองวิทยานิพนธ์

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การขึ้นรูปทรงกลมของคาเวียร์กะทิโดยใช้โซเดียมอัลจิเนต และการประยุกต์
ใช้ในอาหารไทย

SPHERIFICATION OF COCONUT MILK CAVIAR USING
SODIUM ALGinate AND ITS APPLICATION IN THAI CUISINE

ชื่อนักศึกษา นายพนม ทองมาก
รหัสประจำตัว 55680301
ปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา เทคโนโลยีการจัดการและบริการอาหาร
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.ประพันธ์ ปิ่นศิริโรดม
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม -

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ลายมือชื่อ
รศ.ดร.ประพันธ์ ปิ่นศิริโรดม ผศ.ดร.ยุพร พิษกมฺุร ดร.ธงชัย พุดมทองศิริ รศ.เขวาลักษณ์ สุรพันธ์พิศิษฐ์	

วัน/เดือน/ปีที่สอบ 26 พฤษภาคม 2557 เวลา 09.00 น. เป็นต้นไป

สถานที่สอบ ณ ห้อง A 302 อาคารเจ้าคุณทหาร

คณะอุตสาหกรรมเกษตรรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ ปิ่นศิริโรดม)

คณบดีคณะอุตสาหกรรมเกษตร

วันที่ 27 เดือน พ.ค. พ.ศ. 57

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เปรียบเทียบกับเมื่อใช้สารละลายเกลือแคลเซียมแลคเตตร้อยละ 1.5 มาทดสอบทางประสาทสัมผัส พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$) ในทุกปัจจัยที่ทดสอบ

จากการศึกษาผลของความเข้มข้นของโซเดียมคลอไรด์ที่เติมลงในกะทิ พบว่า เมื่อความเข้มข้นของโซเดียมคลอไรด์เพิ่มขึ้น ค่าเวียร์กะทิที่ได้จะมีค่าความแข็งลดลง ($p \leq 0.05$) แต่ไม่มีผลต่อความสมบูรณ์ของทรงกลม เมื่อทดลองเก็บรักษาเวียร์กะทิที่เตรียมได้โดยใช้โซเดียมอัลจินเตตร้อยละ 0.95 สารละลายเกลือแคลเซียมคลอไรด์ความเข้มข้นร้อยละ 0.5 และเติมโซเดียมคลอไรด์ในกะทिर้อยละ 1.5 ที่อุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส โดยเก็บในกล่องพลาสติกโพลีเอทิลีน เป็นระยะเวลา 15 วัน วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของค่า pH ปริมาณกรดทั้งหมด ปริมาณจุลินทรีย์ทั้งหมด และประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส พบว่า เมื่อระยะเวลาในการเก็บรักษาเพิ่มขึ้น ค่า pH มีแนวโน้มลดลง ในขณะที่ปริมาณกรดทั้งหมดและปริมาณจุลินทรีย์ทั้งหมด มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างไรก็ตามผลการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส โดยวิธีการทดสอบความแตกต่างของตัวอย่างคู่เทียบกับตัวอย่างควบคุม สามารถสรุปได้ว่าค่าเวียร์กะทิที่เตรียมได้สามารถเก็บรักษาในกล่องพลาสติกที่อุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส ได้เป็นเวลา 1 สัปดาห์

ในการนำเสนอการประยุกต์ใช้เวียร์กะทิโดยการออกแบบอาหารที่มีความเป็นไทยสมัยใหม่ (modern Thai cuisine) และอาหารไทยประยุกต์ (Thai fusion food) ได้อาหารคาว 2 ตำรับ คือ สเปกเติ้ลหิมิกดำทะเลกับซอสต้มยำ และ ข้าวหอมกึ่งกับเวียร์กะทิ อาหารหวาน 2 ตำรับ คือ พักทองแกงบวชจำกัด และข้าวเหนียวมะม่วงเวียร์กะทิ

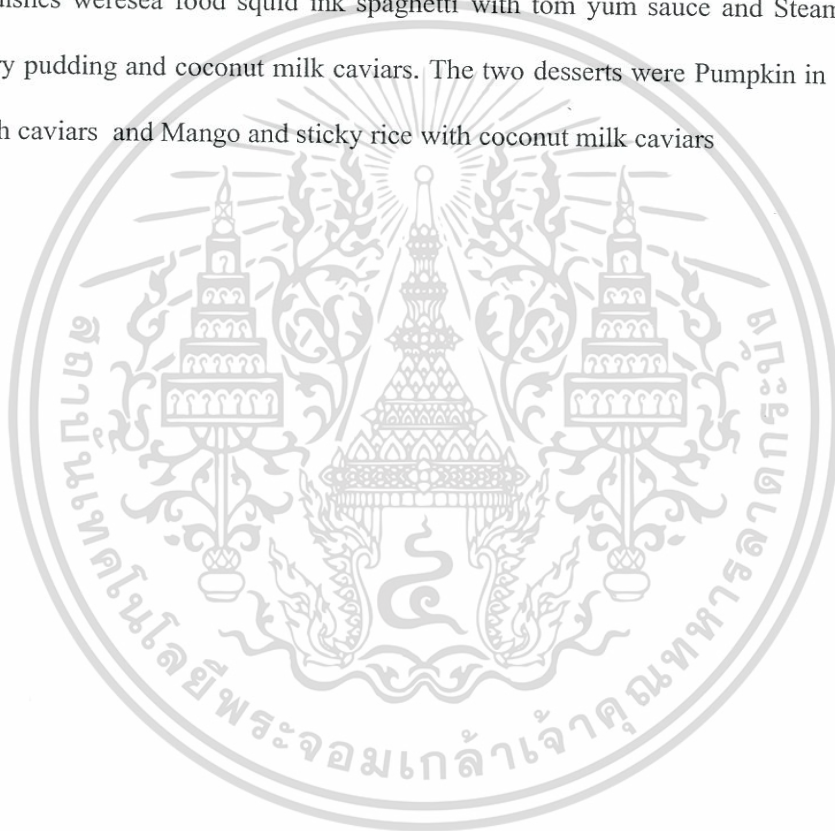
Title	Spherification of coconut milk caviar using sodium alginate and its application in Thai cuisine
Student	Mr. PhanomThongmark
Student ID	55680201
Degree	Master of science
Program	Food Service and Catering Technology
Year	2014
Advisor	Assoc. Prof. Dr. PraphanPinsirodom

ABSTRACT

The objectives of this research were to investigate factors affecting the spherification of coconut milk caviar and the application of coconut milk caviar in Thai cuisine. The coconut milk caviar samples were prepared using different concentrations of sodium alginate at 0.35, 0.65 and 0.95 % by wt of coconut milk and different sources of calcium solution, calcium chloride and calcium lactate at 0.5, 1.0 and 1.5 % wt/v. The caviar samples were analyzed for appearance of spherical shape, size and hardness by texture analyzer. It was found that only coconut milk caviars prepared by 0.35 % sodium alginate had tailing shape. In addition, the size of caviars tended to be bigger when higher concentrations of sodium alginate were used ($p \leq 0.05$). Coconut milk caviars formed in calcium lactate solution yield bigger size than those formed in calcium chloride with no effect of concentration was observed. The increased concentration of sodium alginate and calcium salt solution resulted in higher hardness values of the caviars ($p \leq 0.05$) with the greater hardness observed for coconut milk caviars formed in calcium chloride solution compared to those formed in calcium lactate solution. The coconut milk caviar sample prepared by using 0.95% sodium alginate with 0.5% calcium chloride solution and with 1.5% calcium lactate solution were evaluated for the sensory quality. No significant difference in all attributes was found ($p > 0.05$).

The addition of sodium chloride in coconut milk at higher concentration resulted in the lower hardness of the coconut milk caviars ($p \leq 0.05$) with no effect on the spherical shape. The

coconut milk caviars prepared by using 0.95% sodium alginate and 0.5 % calcium chloride solution with the addition of 1.5% sodium chloride in the coconut milk were stored in polyethylene plastic box at 4 °C for 15 days. As the storage time increased, pH value of the sample tended to decrease with the increase of total acidity and total plate count. However, the result from sensory evaluation using pair comparison test with the freshly prepared caviars indicated that the coconut milk caviars could be stored at 4 °C for one week. The coconut milk caviars were then applied to Thai food to create a modern Thai cuisine and Thai fusion food. The two main dishes were sea food squid ink spaghetti with tom yum sauce and Steamed rice with shrimp curry pudding and coconut milk caviars. The two desserts were Pumpkin in coconut milk mousse with caviars and Mango and sticky rice with coconut milk caviars

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก รศ.ดร.ประพันธ์ ปิ่นศิริโรคม อาจารย์ที่
ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ศศ.ดร.ยุพร พิชกมุทร และ ดร.ธงชัย พุฒทองศิริ ผู้ซึ่งให้ความรู้ คำแนะนำ
คำปรึกษา และตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้เสร็จสมบูรณ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่าง
สูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รศ.เขวาลักษณ์ สุรพันธ์พิศิษฐ์ ที่ให้เกียรติมาเป็นกรรมการในการสอบ
ป้องกันวิทยานิพนธ์ ทั้งยังช่วยตรวจสอบและแก้ไขวิทยานิพนธ์นี้ให้สมบูรณ์

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตที่ให้โอกาสข้าพเจ้าในการลาศึกษาต่อครั้งนี้
โดยการให้ทุนสนับสนุนค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนตลอดระยะเวลาการศึกษา

ขอขอบคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ครอบครัว และเพื่อนทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และเป็น
กำลังใจทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยดี รวมทั้งผู้ที่ไม่ได้เอ่ยนามถึงที่ให้ความช่วยเหลือทุก
ท่าน และผู้เขียนขอขอบคุณผู้แต่งและสำนักพิมพ์ของหนังสืออ้างอิงดังกล่าวเป็นอย่างสูง

สุดท้ายนี้ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่นิสิต นักศึกษา และ
ผู้สนใจอ่านทั่วไป และหากมีข้อความใดหรือเนื้อหาตอนหนึ่งตอนใดผิดพลาดประการใด ผู้จัดทำ
กราบขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

พนม ทองมาก

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	V
สารบัญ.....	VI
สารบัญตาราง.....	VIII
สารบัญรูป.....	IX
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญและที่มา.....	2
1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย.....	2
1.3 ขอบเขตการศึกษา.....	2
บทที่ 2 ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	3
2.1 โมเลกุลาร์แกสโตรโนมี (molecular gastronomy).....	3
2.2 การขึ้นรูปทรงกลม (spherification).....	5
2.3 อัลจิเนต(alginate) และการใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมอาหาร.....	7
2.4 เกลลี่แคลเซียม และการใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมอาหาร.....	10
2.5 กะทิ (coconut milk).....	10
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	12
3.1 วัตถุประสงค์และอุปกรณ์.....	12
3.2 วิธีการทดลอง.....	13

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการทดลองและวิจารณ์.....	16
4.1 ศึกษาความเข้มข้นของโซเดียมอัลจินेटที่เหมาะสมในการเตรียมคาเวียร์กะทิ เมื่อใช้ชนิดและความเข้มข้นของเกลือเคลือบต่างกัน.....	16
4.2 ผลการทดสอบคุณภาพทางประสาทสัมผัสของคาเวียร์กะทิที่เตรียมได้เมื่อใช้ เกลือเคลือบต่างกัน.....	21
4.3 ผลของความเข้มข้นของเกลือโซเดียมคลอไรด์ต่อคุณภาพของคาเวียร์กะทิ.....	22
4.4 การศึกษาการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของคาเวียร์กะทิในระหว่างการเก็บรักษา.....	23
4.5 การประยุกต์ใช้คาเวียร์กะทิในการประกอบอาหารไทย.....	25
บทที่ 5 สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ.....	29
บรรณานุกรม.....	31
ภาคผนวก.....	33
ก. การวัดความแข็งด้วยเครื่องวิเคราะห์เนื้อสัมผัส.....	33
ข. การวิเคราะห์ปริมาณกรดทั้งหมด.....	34
ค. การตรวจวัดปริมาณจุลินทรีย์ทั้งหมด.....	36
ง. แบบทดสอบทางประสาทสัมผัส.....	38
จ. ตารางสถิติที่ใช้ในวิธีการทดสอบความแตกต่างของตัวอย่างคู่.....	40
ฉ. คำรับอาหารที่ประยุกต์ใช้คาเวียร์กะทิ.....	41
ประวัติผู้เขียน.....	45

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 ความสมบูรณ์ของทรงกลม เมื่อใช้ความเข้มข้นของโซเดียมอัลจิเนต ชนิดและความเข้มข้นของสารละลายเกลือแคลเซียมต่างกัน.....	17
4.2 ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของทรงกลมคาเวียร์กะทิที่เตรียมได้ เมื่อใช้ความเข้มข้นของโซเดียมอัลจิเนต ชนิดและความเข้มข้นของสารละลายเกลือแคลเซียมต่างกัน.....	19
4.3 ค่าความแข็งของคาเวียร์กะทิที่เตรียมได้ เมื่อใช้ความเข้มข้นของโซเดียมอัลจิเนต ชนิดและความเข้มข้นของสารละลายเกลือแคลเซียมต่างกัน.....	20
4.4 คะแนนการทดสอบทางประสาทสัมผัสของคาเวียร์กะทิ เมื่อใช้ชนิดของสารละลายเกลือแคลเซียมต่างกัน.....	21
4.5 ค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) ปริมาณกรดทั้งหมด (แลคติก) และปริมาณเชื้อจุลินทรีย์ทั้งหมดของตัวอย่างคาเวียร์กะทิเมื่อใช้ระยะเวลาในการเก็บรักษาต่างกัน.....	24
4.6 คะแนนการทดสอบทางประสาทสัมผัสของคาเวียร์กะทิ โดยใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างของตัวอย่างคู่ ทดสอบความแตกต่างโดยรวม.....	25

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
2.1 การทำ sous vide โดยใช้หม้อธรรมดา (ก) การทำ sous vide โดยใช้ circulating water bath (ข).....	4
2.2 การรมควันปลาแซลมอนของพ่อครัวสมัยใหม่.....	4
2.3 ผลกระทบจากการขึ้นรูปทรงกลมแบบพื้นฐาน (ก) ผลกระทบจากการขึ้นรูปทรงกลมแบบย้อนกลับ (ข).....	6
2.4 ลักษณะโครงสร้างของอัลจินเต:มอโนเมอร์ของอัลจินเต (ก) โครงรูปสายโซ่ (ข) การกระจายของบล็อก (ค).....	7
4.1 คาเวียร์กะทิที่เป็นหางซึ่งเป็นลักษณะที่ไม่สมบูรณ์ (ก) คาเวียร์กะทิที่เป็นทรงกลมซึ่งเป็นลักษณะที่สมบูรณ์ (ข).....	17
4.2 ผลของความเข้มข้นของโซเดียมคลอไรด์ต่อค่าความแข็งของคาเวียร์กะทิ.....	23
4.3 สปาเกตตี้หมักดำทะเลกับซอสต้มยำ.....	26
4.4 ข้าวหอมกึ่งกับคาเวียร์กะทิ.....	27
4.5 พักทองแกงบวชจำศีล.....	27
4.6 ข้าวเหนียวมะม่วงคาเวียร์กะทิ.....	27

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มา

โมเลกุลาร์แกสโตรโนมี (Molecular gastronomy) คือ การนำหลักการทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาหารเพื่อทำให้เกิดเป็นอาหารรูปแบบแปลกใหม่ และทำให้ผู้บริโภคมีความรู้สึกประหลาดใจในลักษณะปรากฏของอาหาร ซึ่งพ่อครัวจะต้องใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพดี และใช้เทคนิคขั้นสูงในการเตรียมอาหาร (Navarro *et al.*, 2012) การนำหลักการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการประกอบอาหารนั้น ทำให้เกิดเทคนิคการปรุงหรือประกอบอาหารหลากหลายรูปแบบ ตัวอย่างเช่น การปรุงอาหารภายใต้สภาวะสูญญากาศ (sous vide) การรมควัน (smoker and aromatize) การแช่แข็งแบบเฉียบพลันโดยใช้ไนโตรเจนเหลว (liquid nitrogen) การใช้อ่างน้ำควบคุมอุณหภูมิ (water bath) และการขึ้นรูปทรงกลม (spherification) เป็นต้น มีการนำสารเคมีในอุตสาหกรรมอาหารมาประยุกต์ใช้ในครัวของร้านอาหาร เช่น การใช้เลซิธินซึ่งเป็นอิมัลซิไฟเออร์ที่สกัดได้จากถั่วเหลืองมาทำให้เกิดโฟมในซอสต่าง ๆ การใช้แซนแทนกัมในน้ำสลัด และการใช้โซเดียมอัลจิเนต กับแคลเซียมคลอไรด์ ทำไข่ปลาเคียวเทียม ซึ่งใช้เทคนิคการขึ้นรูปทรงกลม

การขึ้นรูปทรงกลม เป็นเทคนิคที่นำมาประยุกต์ใช้ในการทำอาหาร โดยเริ่มขึ้นครั้งแรกในปี 2003 จากร้านอาหารเอลบูยี ประเทศสเปน จนกลายเป็นต้นแบบให้กับวงการอาหารไปทั่วโลก (Vega and Castells, 2012) ซึ่งเกิดจากการสร้างรูปร่างของอาหารเหลว เช่น น้ำมันมะกอก น้ำผัก น้ำผลไม้ นม ซอส ซุป และสารสกัดจากเครื่องเทศ เป็นต้น ให้เป็นทรงกลม โดยใช้โซเดียมอัลจิเนตละลายในอาหารเหลว หยอดส่วนผสมอาหารเหลวลงในสารละลายเกลือแคลเซียม เกิดเป็นแคลเซียมอัลจิเนตซึ่งมีลักษณะเป็นเจลที่มีรูปร่างทรงกลม เมื่อรับประทานจะทำให้เกิดความรู้สึกแปลกใหม่ทั้งรูปลักษณ์ และเนื้อสัมผัส ศาสตราจารย์กล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยผลักดันให้พ่อครัวยุคใหม่ตื่นตัวในการสร้างนวัตกรรมและรังสรรค์อาหารจานใหม่ ด้วยประดิษฐ์กรรมที่น่าตื่นตึ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดการพัฒนาของอุตสาหกรรมบริการอาหาร

งานวิจัยนี้จึงมีแนวคิดนำหลักการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้เทคนิคการขึ้นรูปทรงกลม ในการทำคาเวียร์กะทิ (coconut milk caviar) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการขึ้นรูปคาเวียร์กะทิ ได้แก่ ความเข้มข้นของโซเดียมอัลจิเนต ชนิดและความเข้มข้นของแคลเซียม รวมทั้งผลของโซเดียมคลอไรด์ นอกจากนี้ยังนำเสนอการประยุกต์ใช้คาเวียร์กะทิกับอาหารคาวหวานในการพัฒนาให้เกิดการจัด

งานอาหารในแนวที่ทันสมัย รับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาความเข้มข้นของโซเดียมอัลจินेटที่เหมาะสมในการทำคาเวียร์กะทิ
- 1.2.2 เพื่อศึกษาชนิดและความเข้มข้นของแคลเซียมที่เหมาะสมในการทำคาเวียร์กะทิ
- 1.2.3 เพื่อศึกษาผลของความเข้มข้นเกลือโซเดียมคลอไรด์ที่มีต่อคุณภาพของคาเวียร์กะทิ
- 1.2.4 เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของคาเวียร์กะทิในระหว่างการเก็บรักษา
- 1.2.5 เพื่อนำเสนอการประยุกต์ใช้คาเวียร์กะทิในอาหารไทยทั้งคาวและหวาน

1.3 ขอบเขตการศึกษา

ในงานวิจัยนี้มีเป้าหมายในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการขึ้นรูปคาเวียร์กะทิได้แก่

- 1.3.1 ศึกษาความเข้มข้นของโซเดียมอัลจินेटที่เหมาะสมในการทำคาเวียร์กะทิ โดยใช้โซเดียมอัลจินेटความเข้มข้นร้อยละ 0.35, 0.65 และ 0.95 โดยน้ำหนัก
- 1.3.2 ศึกษาชนิดและความเข้มข้นของแคลเซียมที่เหมาะสมในการเตรียมนาเวียร์กะทิ โดยใช้แคลเซียมคลอไรด์ร้อยละ 0.5, 1.0 และ 1.5 โดยน้ำหนัก แคลเซียมแลคเตตความเข้มข้นร้อยละ 0.5, 1.0 และ 1.5 โดยน้ำหนัก
- 1.3.3 ศึกษาผลของความเข้มข้นของโซเดียมคลอไรด์ต่อคาเวียร์กะทิ โดยใช้โซเดียมคลอไรด์ความเข้มข้นร้อยละ 0.5, 1.0, 1.5 2.0 และ 2.5 โดยน้ำหนัก
- 1.3.4 ศึกษาการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของคาเวียร์กะทิในระหว่างการเก็บรักษาด้วยกล่องพลาสติกชนิด โพลีเอทิลีน (polyethylene) ในตู้เย็นที่มีอุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส เก็บรักษาเป็นเวลา 15 วัน โดยเก็บตัวอย่างวันที่ 3, 6, 9, 12 และ 15 มาวิเคราะห์คุณภาพในด้านต่างๆ ได้แก่ ปริมาณกรดทั้งหมดของคาเวียร์กะทิโดยวิธีการไทเทรตความเป็นกรด-ด่าง ตรวจวิเคราะห์ปริมาณจุลินทรีย์ทั้งหมดและทดสอบความแตกต่างทางประสาทสัมผัส
- 1.3.5 ศึกษาการประยุกต์ใช้คาเวียร์กะทิ โดยการนำเสนอการประกอบอาหารไทย อาหารคาว 2 ชนิด และอาหารหวาน 2 ชนิด

บทที่ 2

ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 โมเลกุลาร์แกสโตรโนมี (Molecular gastronomy)

โมเลกุลาร์แกสโตรโนมี (Molecular gastronomy) หมายถึง การนำหลักการทางวิทยาศาสตร์ มาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาหารเพื่อทำให้เกิดเป็นอาหารรูปแบบแปลกใหม่ และทำให้ ผู้บริโภคมีความรู้สึกระหลาดใจในลักษณะปรากฏของอาหาร ซึ่งพ่อครัวจะต้องใช้วัตถุดิบที่มี คุณภาพดี และใช้เทคนิคขั้นสูงในการเตรียมอาหาร (Navarro *et al.*, 2012) การนำหลักการทาง วิทยาศาสตร์มาใช้ในการประกอบอาหารนั้น ทำให้เกิดเทคนิคการปรุงหรือประกอบอาหารที่ หลากหลายรูปแบบ ซึ่งก็มีนักวิทยาศาสตร์การอาหารบางกลุ่มให้ความเห็นเกี่ยวกับคำศัพท์ที่ใช้ “Molecular gastronomy” ว่าไม่สื่อความหมายที่ชัดเจน ควรจะใช้คำว่า “Science-based cooking” หรือ การประกอบอาหารบนพื้นฐานวิทยาศาสตร์ มากกว่า (Vega and Ubbink, 2008) อย่างไรก็ตาม คำว่าโมเลกุลาร์แกสโตรโนมีก็เป็นที่นิยมใช้ทั่วไป โดยเฉพาะในหมู่เชฟต่าง ๆ สำหรับตัวอย่าง ของการใช้โมเลกุลาร์แกสโตรโนมี มีดังนี้

2.1.1 การปรุงอาหารภายใต้สภาวะสูญญากาศ (sous vide) คือ การบรรจุอาหารสดหรืออาหาร เหลว ลงในถุง (vacuum packaging) แล้วดูดอากาศในบรรจุภัณฑ์ออกไปก่อนปิดผนึกหรือปิดฝาทำ ให้ภายในมีภาวะเป็นสูญญากาศ (vacuum) จากนั้นให้ความร้อนในอ่างน้ำที่มีการควบคุมอุณหภูมิ (circulating water bath) ซึ่งหากไม่มีอุปกรณ์ดังกล่าวสามารถประยุกต์ใช้อุปกรณ์อื่นๆ ได้ (ดังรูปที่ 2.1) เช่นหม้อความดัน (pressure cooker) หม้อนึ่งอัดไอ (autoclave) และหม้อต้มในเตา (pot on the stove) เป็นต้น การปรุงอาหารภายใต้สภาวะสูญญากาศนั้นจะใช้อุณหภูมิต่ำ ระยะเวลาสั้น ขึ้นอยู่ กับชนิดของอาหาร เช่น เนื้อสันในใช้อุณหภูมิ 58 องศาเซลเซียส หรือ 136 องศาฟาเรนไฮต์ เป็น เวลา 72 ชั่วโมง เป็นต้น วิธีดังกล่าวจะทำให้อาหารที่ได้มีสีสดใส เนื่องจากสามารถลดการ เกิดปฏิกิริยาสีน้ำตาลที่ไม่เกี่ยวข้องกับเอนไซม์ (Nonenzymatic browning reaction) ได้ และสามารถ ลดการสูญเสียคุณค่าทางโภชนาการในระหว่างการประกอบอาหารได้

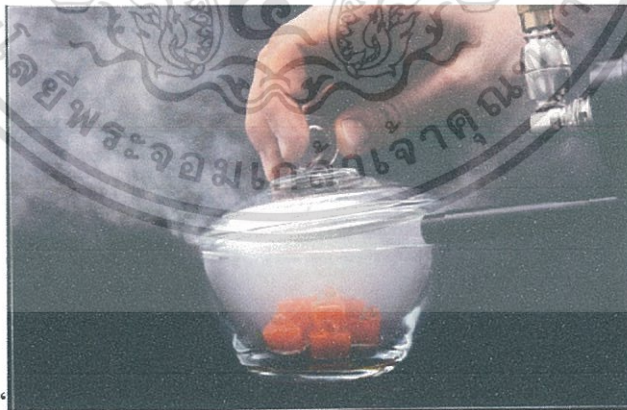
2.1.2 การรมควัน (smoking) การรมควันอาหารนั้นเกิดขึ้นมานาน เป็นวิธีการเพื่อการถนอม อาหาร (food preservation) โดยการใช้ควันที่ได้จากการเผาไหม้ร่วมกับ ความร้อนที่เกิดขึ้นเพื่อให้ ผลิตภัณฑ์ สุก แห้ง และมีกลิ่นรสของควันไฟ แต่ในปัจจุบัน พ่อครัวสมัยใหม่ได้นำหลักการ ดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในจานอาหาร ดังรูปที่ 2.2 ทำให้เกิดกลิ่นรส (flavor) เฉพาะตัว และมีลักษณะ ปรากฏที่แตกต่างจากอาหารที่ผ่านการปรุงแบบธรรมดา อย่างไรก็ตาม การรมควันอาหารด้วยวิธีนี้ อาจมีอันตรายต่อสุขภาพหากไม่ระวังให้ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สีส้ม (colorful appearance) ให้กับอาหารคาวหวาน ทำให้ผู้บริโภคได้รับสุนทรียภาพในการทานอาหารมากยิ่งขึ้น โดยมีไม้ชนิดต่างๆที่นำมาใช้ ได้แก่ ไม้จากต้นฮิกคอรี่ (hickory) แอปเปิล พลัม โอ๊ก ไม้สัก ชงข้าวโพดคากอฮอย และเมเปิล เป็นต้น

รูปที่ 2.1 การทำ sous vide โดยใช้หม้อธรรมดา(ก) การทำ sous vide โดยใช้circulating water bath (ข)

ที่มา : Myhrovold และคณะ¹, 2011

รูปที่ 2.2 การรมควันปลาแซลมอนของพ่อครัวสมัยใหม่

ที่มา : Myhrovold และคณะ², 2011

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.3 การแช่แข็งแบบเยียบพลันโดยใช้ไนโตรเจนเหลว (liquid nitrogen) จัดเป็นการแช่เยือกแข็งแบบไครโอเจน โดยมีไนโตรเจนเป็นสารให้ความเย็นซึ่งเป็นของเหลวที่มีจุดเดือดต่ำ -196 องศาเซลเซียส เมื่อสัมผัสกับอาหารจะเดือด และดึงเอาความร้อนแฝงออกจากอาหารเพื่อการเปลี่ยนสถานะ ทำให้อุณหภูมิอาหารลดลงอย่างรวดเร็ว (วิไล ริงสาตทอง, 2546) ในการทำอาหารแบบโมเลคิวลา มีการนำไนโตรเจนเหลวมาใช้ในครัวเพื่อรักษาคุณภาพของวัตถุดิบ และใช้ในการประกอบอาหารบางชนิด เช่น การทำเซอเบท และซอสต่าง ๆ ทำให้น้ำในอาหารเปลี่ยนสถานะจากของเหลวเป็นของแข็ง เมื่อรับประทานผู้บริโภคจะรู้สึกละลายในปากทันที

2.1.4 การขึ้นรูปทรงกลม (spherification) คือ กระบวนการห่อหุ้มของเหลวด้วยเจลให้เป็นทรงกลม เป็นเทคนิคหนึ่งที่น่าสนใจในการประยุกต์ใช้ในอาหารสมัยใหม่ (modernist cuisine) สามารถทำได้โดยใช้โซเดียมอัลจินเตละลายในอาหารเหลว หยอดส่วนผสมอาหารเหลวลงในสารละลายแคลเซียมคลอไรด์ หรือแคลเซียมแลคเตต ทำให้ได้ทรงกลมเล็กๆที่ได้จะมีรูปร่างและเนื้อสัมผัสคล้ายไข่ปลาคาเวียร์ หรือทรงกลมขนาดใหญ่จะมีลักษณะคล้ายกับลูกแก้ว สามารถนำมาใช้จัดจานอาหารในแนวที่ทันสมัยแบบ “molecular” โดยเป็นส่วนประกอบในเมนูอาหารทั้งคาวและหวาน

ซึ่งศาสตร์ต่าง ๆ ที่ยกตัวอย่างมาเป็นศาสตร์สำคัญที่ช่วยผลักดันให้พ่อครัวยุคใหม่ตื่นตัวในการสร้างนวัตกรรมและรังสรรค์อาหารจานใหม่ ด้วยประดิษฐ์กรรมที่น่าตื่นตึ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดการพัฒนาของอุตสาหกรรมบริการอาหาร

2.2 การขึ้นรูปทรงกลม (Spherification)

เทคนิคการขึ้นรูปทรงกลม คือ กระบวนการห่อหุ้มของเหลวด้วยเจลให้เป็นทรงกลม เป็นเทคนิคหนึ่งที่น่าสนใจในการประยุกต์ใช้ในอาหารสมัยใหม่ (modernist cuisine) เพราะว่าทรงกลมเล็ก ๆ ที่ได้จะมีรูปร่างและเนื้อสัมผัสคล้ายไข่ปลาคาเวียร์ หรือทรงกลมขนาดใหญ่จะมีลักษณะคล้ายกับลูกแก้ว สามารถนำมาใช้จัดจานอาหารในแนวที่ทันสมัยแบบ “molecular” โดยเป็นส่วนประกอบในเมนูอาหารทั้งคาวและหวาน

เทคนิคการขึ้นรูปทรงกลม ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในธุรกิจบริการอาหารครั้งแรกในปี 2003 จากร้านอาหารเอลบูยี ประเทศสเปน โดยพ่อครัวชาวสเปนชื่อ เฟอราน อาครีย จนกลายเป็นต้นแบบให้กับพ่อครัวในปัจจุบัน การขึ้นรูปทรงกลมมีพื้นฐานจากการใช้สมบัติของสารไฮโดรคอลลอยด์ขึ้นรูปอาหารเหลว เช่น น้ำผลไม้ สารสกัดจากเครื่องเทศ ซอส และนม เป็นต้น ให้มีรูปร่างกลม เช่น การใช้โซเดียมอัลจินเตละลายในอาหารเหลว หยอดส่วนผสมอาหารเหลวลงในสารละลายแคลเซียมคลอไรด์ เกิดเป็นแคลเซียมอัลจินเตซึ่งมีลักษณะเป็นเจลที่มีลักษณะกลม ซึ่งการขึ้นรูปทรงกลม

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

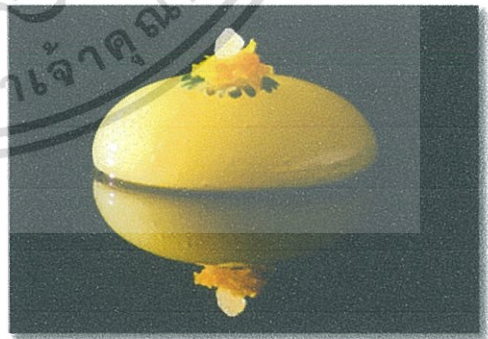
สามารถทำให้มีขนาดของทรงกลมแตกต่างกันได้ และมีชื่อเรียกแตกต่างกัน ได้แก่ คาเวียร์ (caviar) ไข่ (egg) นีออคชี (gnocchi) และราวิโอลี (ravioli) เป็นต้นลักษณะทรงกลมที่ได้มีความยืดหยุ่น และมีเนื้อนุ่มบาง ๆ รอบ ๆ ของอาหารเหลว เมื่อคดในปากเพียงเล็กน้อยจะทำให้ทรงกลมนั้นแตกออกมา และเกิดกลิ่นรสที่น่าประหลาดใจขึ้น การขึ้นรูปทรงกลม มี 2 วิธี ได้แก่ (Myhrovold et al., 2011)

1) การขึ้นรูปทรงกลมแบบพื้นฐาน (basic spherification) เป็นเทคนิคที่ต้องจุ่มของเหลวหรืออาหารเหลวที่มี โซเดียมอัลจินเตอยู่ ลงในสารละลายแคลเซียมเป็นเทคนิคที่สามารถทำได้ง่าย เนื้อนุ่มเซลล์ของทรงกลมที่ได้จะมีความเปราะบาง และเมื่อรับประทานทำให้ทรงกลมแตกได้ง่าย ข้อเสียของการขึ้นรูปทรงกลมแบบพื้นฐานคือการเกิดเจลภายในทรงกลมสามารถเกิดขึ้นได้ต่อเนื่อง แม้จะนำเม็ดเจลออกจากสารละลายแคลเซียม หรือล้างแล้วก็ตาม ทำให้ต้องเสิร์ฟผลิตภัณฑ์ที่ได้อย่างรวดเร็วหากไม่ต้องการให้ทรงกลมมีลักษณะเป็นเจลทั้งเม็ด อีกปัญหา คือ การเกิดเจลของทรงกลมไม่สามารถเกิดเจลได้ที่สภาวะความเป็นกรดสูง (pH<5) แต่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยการเติม โซเดียมซิเตรต ในอาหารเหลวเพื่อลดระดับความเป็นกรดลง

2) การขึ้นรูปทรงกลมแบบย้อนกลับ (reverse spherification) เป็นเทคนิคที่สามารถทำได้โดยการจุ่มของเหลวที่มีส่วนผสมของแคลเซียมกลูโคเนต และแคลเซียมแลคเตตในสารละลายโซเดียมอัลจินเตการขึ้นรูปทรงกลมแบบย้อนกลับมีความอ่อนนุ่มกว่าวิธีการขึ้นรูปทรงกลมแบบพื้นฐาน สามารถขึ้นรูปอาหารเหลวได้หลายชนิด โดยเฉพาะอาหารที่มีความเข้มข้นของแคลเซียมสูง และอาหารที่ใช้มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์เป็นส่วนผสม เนื้อนุ่มเซลล์ของทรงกลมที่ได้มีความหนามากกว่าวิธีแรก และสามารถหยุดการเกิดเจลได้เมื่อนำมาล้างด้วยน้ำ วิธีนี้สามารถนำไปใช้ได้หลากหลาย เช่น การทำไส้เล็กไข่ มูส ค็อกเทล และน้ำมันมะกอก เป็นต้น

(ก)

(ข)

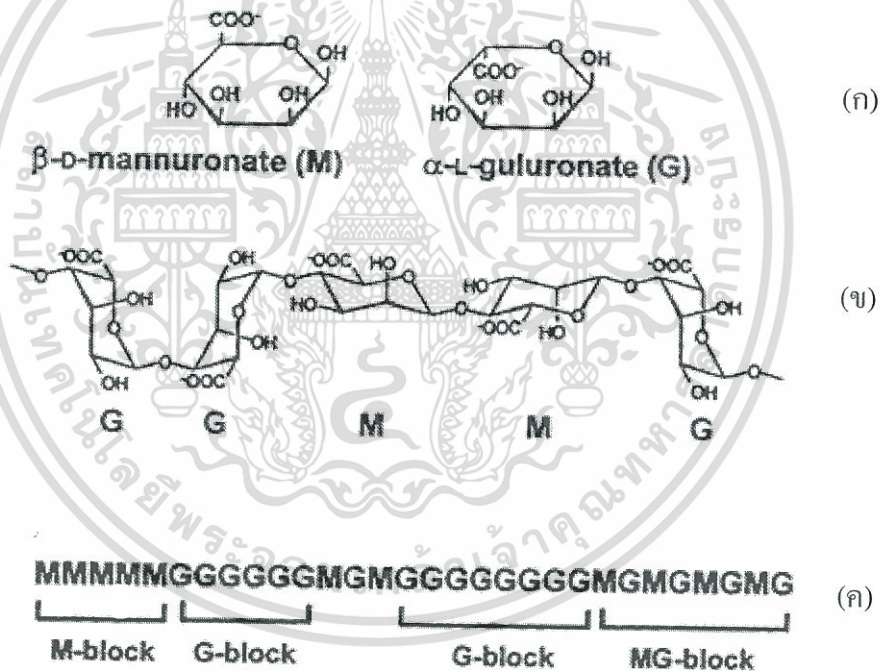
รูปที่ 2.3 ผลลัพธ์จากการขึ้นรูปทรงกลมแบบพื้นฐาน (ก)ผลลัพธ์จากการขึ้นรูปทรงกลมแบบย้อนกลับ (ข)

ที่มา : Myhrovold และคณะ³, 2011

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3 อัลจิเนต(Alginate) และการใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมอาหาร

อัลจิเนตหรืออัลจิน เป็นพอลิแซ็กคาไรด์ชนิดหนึ่ง ทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบโครงสร้างในผนังเซลล์สาหร่ายทะเลสีน้ำตาล (brown algae) โดยอยู่ในรูปสารประกอบเกลือผสมของแคลเซียม แมกนีเซียม โซเดียม และโพแทสเซียม ของกรดอัลจินิก (alginic acid) ซึ่งไม่ละลายน้ำ มีโมเลกุลใหญ่ มีน้ำหนักโมเลกุล 20,000 – 60,000 โครงสร้างเป็นโมเลกุลสายโซ่ยาว ประกอบด้วย กรด β -D-แมนนูโรนิก (D-mannuronic acid) และกรด α -L- กูลูโรนิก (D-guluronic acid) อยู่ในสายโซ่เดียวกัน แต่ลูปที่พบอยู่ในลักษณะของบล็อก 3 ประเภท (รูปที่ 2.4)คือบล็อกที่ประกอบด้วย กรด D-แมนนูโรนิก (M) บล็อกที่ประกอบด้วย กรด L-กูลูโรนิก (G) และบล็อกที่สลับกันระหว่างกรดประกอบด้วยกรด D-แมนนูโรนิก และ L-กูลูโรนิก (MG)

รูปที่ 2.4 ลักษณะโครงสร้างของอัลจิเนต : โมโนเมอร์ของอัลจิเนต (ก) โครงรูปสายโซ่ (ข) และ การกระจายของบล็อก (ค)

ที่มา : Phillips and Williams, 2000

หน่วยโมโนเมอร์ กรด β -D-แมนนูโรนิก(M) อยู่ในลักษณะ โครงรูปแบบเก้าอี้ ${}^4C_1$ และการจับต่อกันระหว่างโมโนเมอร์ในบล็อก -M จะเป็นพันธะ β -1, 4 ไกลโคซิดิก ในขณะที่ หน่วยมอโนเอกซาร์นี้เป็นเอกซาร์ที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอญูยาดให้หน้าไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมอร์ กรด α -L-กลูโรนิก(G) อยู่ในลักษณะโครงรูปแบบเก้าอี้ ${}^4C_1$ และการจับต่อกันระหว่างมอโนเมอร์ในบล็อกลอก -G จะเป็นพันธะ α -1,4 โกลโคซิดิก

ในสายโพลีเมอร์ของแอลจินส่วนที่เป็นบล็อกลอก -G มีลักษณะโครงรูปแบบเรียบที่ถูกรบกวนให้คงรูปมีความแข็งตึง แต่ในส่วนบล็อกลอก -M จะเป็นลักษณะโครงรูปรีบิ้นราบ (flat) มีการบิดงอได้ง่ายกว่าบล็อกลอก -G และในส่วนบล็อกลอก -MG จะมีความแข็งตึงปานกลาง ปริมาณของบล็อกลอกเหล่านี้แตกต่างไประหว่างสายห่อหุ้มทะเลจากแต่ละแหล่งชนิด จึงทำให้สมบัติของแอลจินแตกต่างกันไป (วรรณ , 2549)

สาหร่ายทะเลสีน้ำตาล (Phaeophyceae) ที่ใช้สกัดอัลจิน ได้มีหลายชนิด ได้แก่ *Macrocystispyrifera* มีแอลจินประมาณร้อยละ 14-19 *Laminariacloustoni* และ *Laminariadigitata* มีอัลจิน ประมาณร้อยละ 15-40 ปริมาณที่พบจะขึ้นกับชนิดของสาหร่าย ฤดูกาล และแหล่งที่สาหร่ายเจริญเติบโต สาหร่ายเหล่านี้พบได้ทั่วไปในโลก ประเทศที่ผลิตอัลจินเนต มาก คือ อเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส สเปน นอร์เวย์ แคนาดา และญี่ปุ่น อัลจินที่สกัดขายจะอยู่ในรูปของเกลืออัลจินเนต เช่น โซเดียมอัลจินเนต โพแทสเซียมอัลจินเนต ซึ่งละลายน้ำได้ดี (นิริยา รัตนานนท์, 2553)

2.3.1 การเกิดเจลของอัลจินเนต

ความสำคัญของอัลจินต่ออุตสาหกรรมอาหาร คือเมื่อใช้ในปริมาณน้อย (ร้อยละ 0.5-1.0) และมีแคลเซียมไอออนอยู่ด้วย สามารถเป็นเจลที่มีความกรอบและแน่น และเจลจะเกิดที่อุณหภูมิห้องและคงทนต่อความร้อน การเกิดเจลได้จะขึ้นกับส่วนบล็อกลอก -G ในสายโซ่ของอัลจิน ถ้าความยาวของบล็อกลอกมีความเหมาะสม บล็อกลอก -G ของสายโซ่อัลจินหนึ่งจะประกบกับบล็อกลอก -G ของอีกสายโซ่หนึ่ง โดยมีไอออนของ Ca^{+2} เป็นตัวเชื่อมยึดระหว่างสาย ลักษณะคล้ายกล่องวางไข่ที่จับวางซ้อนกัน ทำให้เป็นขอบเขตรอยต่อ หรือ junction zones ที่เชื่อมโครงข่ายไว้และมีน้ำอยู่ ถ้าภายในโครงสร้าง ของอัลจินที่มีปริมาณของ α -L-กลูโรนิก(G) สูง และมีขนาดบล็อกลอก -G ที่เหมาะสมก็จะเกิดเจลที่มีความแข็งแรงสูง

ถ้าไม่มีไอออนของ Ca^{+2} ในสารละลาย จะไม่มีการเกิดเจลตัวอัลจินจะทำหน้าที่เป็นเพียงสารช่วยเพิ่มความหนืดให้สารละลายเท่านั้น ไอออนชนิดประจุบวก (แคลเซียมไอออน) ที่มักใช้สำหรับเตรียมเจลจากอัลจิน คือ Ca^{+2} วิธีผสม Ca^{+2} ลงไปในสารละลายอัลจิน จะมีผลต่อลักษณะเจลที่ได้ ถ้าผสมเร็วเกินไป เจลที่ได้จะไม่ต่อเนื่องเป็นเนื้อเดียวกัน แต่จะเกิดเป็นจุด (spot gelation) ขึ้น และเจลที่เกิดจากอัลจินเป็นเจลที่ผันกลับไม่ได้เมื่อให้ความร้อน (themoirreversible) นั่นคือทนต่อความร้อน(ไม่ละลาย) เทคนิคการเตรียมเจลจากอัลจินจึงอาจใช้เกลือของ Ca ที่ละลายยาก เช่น แคลเซียมคาร์บอเนต ($CaCO_3$) ค่อย ๆ ปลดปล่อย ไอออนของ Ca^{+2} ออกมาสู่สารละลายอัลจิน เทคนิคนี้เรียกว่าการเกิดเจลภายในหรือ *in situ gelation* (วรรณ ศุภรัชฎ, 2549)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.2 การใช้ประโยชน์ของอัลจินตในอุตสาหกรรมอาหาร

อัลจินตสามารถนำไปใช้ในผลิตภัณฑ์อาหารหลายชนิดโดยเติมในอาหารบางชนิด ใช้เป็นสารเพิ่มความหนืด สารเพิ่มความคงตัว ทำให้มีลึกลับคงตัว สารทำให้เกิดเจล และสารยับยั้งการเกิดซินเนอริซิส (syneresis) ตัวอย่างเช่น (ศิวาพร ศิวเวชช, 2535)

2.3.2.1 ในผลิตภัณฑ์เนื้อและสัตว์ปีก มีการใช้อัลจินตเพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีการอุ้มน้ำได้ดีขึ้นในระหว่างการแช่เยือกแข็ง และการละลายน้ำแข็งเช่น การจุ่มเนื้อและไก่ในสารละลายโซเดียมอัลจินตร้อยละ 10-15 แคลเซียมคลอไรด์ ร้อยละ 3-5 กลีเซอรอลร้อยละ 10-20 ก่อนนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เยือกแข็ง ซึ่งปรากฏว่าผลิตภัณฑ์จะมีการอุ้มน้ำดีขึ้น

2.3.2.2 ในผลิตภัณฑ์ไขมันและน้ำมันในผลิตภัณฑ์อาหารประเภทไขมันและน้ำมัน ใช้ในการผลิตภัณฑ์ประเภทน้ำสลัดต่าง ๆ มาของเนส โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นอิมัลซิไฟเออร์เนื่องจากมีความสามารถทนต่อความเป็นกรดได้ดี นอกจากนี้ยังมีส่วนช่วยในการลดคอเลสเตอรอลในผลิตภัณฑ์น้ำสลัดที่ต้องการให้มีโคเลสเตอรอลต่ำด้วย เพราะสามารถลดปริมาณของไข่แดงที่ต้องใช้เพื่อเป็นส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ได้

2.3.2.3 ในผลิตภัณฑ์ขนม นิยมใช้อย่างแพร่หลายในผลิตภัณฑ์ขนมชนิดต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงผลิตภัณฑ์ประเภทไอศกรีมเชอร์เบท เนยแข็ง และผลิตภัณฑ์นมอื่น ๆ วัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ความคงตัวและช่วยให้ผลิตภัณฑ์มีลักษณะเนื้อสัมผัสดีขึ้น

1. ไอศกรีม

โซเดียมอัลจินต เป็นที่นิยมใช้กันมากในไอศกรีม เนื่องจากมีคุณสมบัติ ดูดน้ำได้ดี กระจายตัวได้ดีและราคาถูก สามารถทำปฏิกิริยากับแคลเซียมที่มีอยู่ในส่วนประกอบของไอศกรีม ทำให้สามารถป้องกันการเกิดการจับตัวของเมล็ดไขมันที่เกิดขึ้นเนื่องจากเกลือแคลเซียมที่ละลายน้ำได้ โดยทั่วไปจะใช้ในปริมาณ ร้อยละ 0.1-0.5 หรืออาจจะใช้ร่วมกับสารประกอบฟอสเฟตหรือ กลีเซอรอล โมโนสเตียเรตซึ่งจะช่วยให้คุณสมบัติการกระจายตัวของแอลจินตดีขึ้น และทำให้ผลิตภัณฑ์มีความคงตัวดีขึ้นต่ออุณหภูมิที่ไม่คงที่ในระหว่างการขนส่ง โพรไฟตีน ไกลคอลแอลจินต เป็นแอลจินต อีกรูปหนึ่งซึ่งช่วยป้องกันการจับเป็นก้อนและเกิดเจลในผลิตภัณฑ์ และป้องกัน heat shock ด้วย

2. เนยแข็ง

ได้มีการใช้โซเดียมแอลจินตร่วมกับสารประกอบฟอสเฟตและโซเดียมซิเตรตเพื่อช่วยให้คุณสมบัติในการละลายได้ดีขึ้น ช่วยป้องกันการแยกตัวของน้ำและน้ำมันและช่วยให้ลักษณะเนื้อสัมผัสดีขึ้น

2.3.2.4 ในผลิตภัณฑ์ขนมหวาน ในอุตสาหกรรมขนมหวานมีการใช้อัลจินตเป็นวัตถุเจือปนอาหารเช่นเดียวกับในผลิตภัณฑ์อาหารชนิดอื่น ๆ แอลจินตที่นิยมใช้ในรูปเกลือของโซเดียม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โปแตสเซียมแอมโมเนียมและแคลเซียม การใช้ในขนมหวานในปริมาณร้อยละ 0.1-0.7 จะช่วยให้ลักษณะเนื้อสัมผัสของผลิตภัณฑ์มีความยืดหยุ่นดีขึ้นผลิตภัณฑ์ขนมหวานที่ใช้แอลจินेट ได้แก่ แคนดี้เจล (candy gel) และเจลลี่ (jelly)

2.3.2.5 ในผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแอลจินेटถูกใช้ในเครื่องดื่มหลายชนิด ได้แก่ น้ำผัก น้ำผลไม้ เบียร์ ไวน์ ซึ่งช่วยให้ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มมีลักษณะปรากฏที่น่าบริโภคมากขึ้น ช่วยทำให้มีการกระจายตัวของเนื้อผลไม้หรือผักดีขึ้น ช่วยเพิ่มความข้นหนืดของผลิตภัณฑ์ ช่วยให้ฟองเบียร์มีความคงตัว และช่วยให้ไวน์ใสขึ้น

2.4 เกลือแคลเซียม และการใช้ประโยชน์ในอุตสาหกรรมอาหาร

เกลือแคลเซียม (calcium salt, Ca^{+2}) ในอุตสาหกรรมอาหารใช้เป็นวัตถุเจือปนอาหาร (food additive) โดยใช้เพื่อปรับปรุงคุณภาพด้านเนื้อสัมผัส (texture properties) ของผักและผลไม้ทำหน้าที่เป็น firming agent ซึ่งแคลเซียมที่นิยมใช้ในอุตสาหกรรมอาหารมีหลายชนิด เช่น แคลเซียมคลอไรด์ แคลเซียมแลคเตต และแคลเซียมคอร์บอเนต เป็นต้น

สารละลายแคลเซียมคลอไรด์ และเกลือแคลเซียมอื่นเช่น เกลือแคลเซียมของกลูโคเนต แคลเซียมไฮดรอกไซด์ แคลเซียมคลอไรด์ แคลเซียมซัลเฟต โมโนแคลเซียมฟอสเฟต แคลเซียมซิเตรต แคลเซียมแลคเตต โดยจะเตรียมในรูปของสารละลาย ระดับความเข้มข้นร้อยละ 0.1 - 0.25 ใช้แช่ผักและผลไม้เป็นเวลา 1-2 นาที เพื่อปรับปรุงความแน่นเนื้อ (firmness) หรือความแข็งแกร่งของเนื้อเยื่อผักผลไม้รักษาโครงสร้างของเซลล์คงรูปอยู่ได้ โดยช่วยให้เนื้อเยื่อของผลไม้มีความแข็งแรงและทนต่อการย่อยของเอนไซม์เพคตินเนส (pectinase) ซึ่งย่อยโมเลกุลของเพคติน (pectin) ทำให้เนื้อผักผลไม้นุ่ม และไม่คงรูปหลังการตัดแต่ง และเมื่อผ่านกรรมวิธีการแปรรูปอาหารเช่น การใช้ความร้อน การทำแห้งการแช่เยือกแข็ง เป็นต้น (นิธิยา รัตนาปนนท์, 2553)

2.5 กะทิ (Coconut milk)

กะทิเป็นของเหลวสีขาวขุ่นที่ได้จากการบีบคั้นเนื้อมะพร้าวชูดอาจเติมน้ำหรือไม่เติมน้ำก็ได้ นิยมนำมาใช้ในส่วนผสมหนึ่งของการประกอบอาหารทั้งคาวและหวาน โดยเฉพาะในแถบทวีปเอเชียนิยมใช้กะทิอย่างมาก ในประเทศไทย กะทิลือเป็นสัญลักษณ์ของอาหาร โดยเฉพาะขนมไทย ซึ่งใช้มะพร้าวมานานแล้ว โดยใช้ร่วมกับข้าวและแป้ง คนไทยรู้จักใช้มะพร้าวทำอาหาร ทั้งที่เป็นมะพร้าวอ่อน ซึ่งมีคุณประโยชน์เพราะมีสารให้ความสดชื่น และมะพร้าวแก่ที่สามารถนำเนื้อมะพร้าวไปคั้นเพื่อนำไปประกอบอาหารคาวหวานได้สารพัด เช่น แกงเผ็ด พะแนง กล้วยี่ ต้มข่าไก่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น มิใช่อนุญาตให้เผยแพร่หรือใช้เชิงพาณิชย์ การค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แกงเขียวหวาน แกงมัสมั่น แกงบัวตอก ข้าวเหนียวสังขยา บัวลอย ตะโก้ และวุ้นกะทิ เป็นต้น (วรรณิ์แจกรูป, 2553)

น้ำกะทิสามารถนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ได้หลายชนิด เช่น กะทิผง น้ำกะทิบรรจุกล่อง ยูเอชที น้ำกะทิบรรจุกระป๋อง เพื่อให้สามารถเก็บรักษาได้นานยิ่งขึ้นและสะดวกในการใช้ รวมทั้งอาหารแช่แข็งที่มีกะทิเป็นส่วนผสมหลัก เช่น แกงเผ็ดแดง แกงเขียวหวาน แกงกะหรี่ แกงมัสมั่น พะแนง ต้มข่าไก่ ต้มยำน้ำข้น หลน กลัวยบวชชี ลอดช่อง บัวลอย และรวมมิตร เป็นต้น โดยทั่วไป สัดส่วนขององค์ประกอบของกะทิที่ได้จากการบีบเนื้อมะพร้าวโดยไม่เติมน้ำ มีดังนี้ โปรตีน ร้อยละ 2.6-4.4 น้ำ ร้อยละ 50-54 ไขมัน ร้อยละ 32-40 เกลือ ร้อยละ 1-1.5 (Seow and Gwee, 1997)

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มาริสตา (2548) ได้ศึกษาการทำหุบลามเทียมจากเจลาตินและโซเดียมอัลจิเนต แล้วนำผลิตภัณฑ์หุบลามเทียมไปทำซุบหุบลามเทียมทดสอบการยอมรับทางด้านประสาทสัมผัสพบว่า ผู้บริโภคยอมรับเช่นเดียวกับผลิตภัณฑ์ซุบหุบลามสด ซึ่งการศึกษาดังกล่าวเป็นการศึกษาหาสภาวะที่เหมาะสมต่อการผลิตหุบลามเทียม ผลที่ได้คือ การเตรียมของผสมระหว่างเจลาตินชนิด 240 bloom 20 mesh และ โซเดียมอัลจิเนต GMB อัตราส่วน 4 ต่อ 1.5 โดยน้ำหนัก ในน้ำร้อน ทำการฉีดเจลที่ได้จากของผสมระหว่างเจลาตินและโซเดียมอัลจิเนตผ่านรูขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ขนาด 0.2 มิลลิเมตร ลงในสารละลายแคลเซียมคลอไรด์เข้มข้นร้อยละ 0.4 เป็นเวลา 5 นาที ผลิตภัณฑ์หุบลามเทียมที่ได้มีลักษณะห้วมนท้ายแหลม ความยาว 3 ซม. ล้างผลิตภัณฑ์ด้วยน้ำ 3 ครั้ง และนำมาแช่ในสารละลายสีของผงอหันทัด (หลอดอังกวย) ร้อยละ 0.4 เป็นเวลา 5 นาที ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะเนื้อสัมผัสได้แก่ ค่าเฉลี่ยความแข็ง การทนต่อการการเคี้ยว ความสามารถในการเกาะตัวรวมกัน ค่าความยืดหยุ่นและค่าความเหนียวเป็นกาวเท่ากับ 1.0004 ,0.0124, 0.0801, 0.1478 นิวตัน.มิลลิเมตร และ 27.7016 กรัม.แรง ตามลำดับ

Lee และ Rogers (2013) ได้ศึกษาการทำคาเวียร์แบบพื้นฐาน (basic caviar) โดยใช้โซเดียมอัลจิเนต และชนิดของแคลเซียมที่แตกต่างกัน ได้แก่ แคลเซียมคลอไรด์ แคลเซียมแลคเตต และแคลเซียมกลูโคเนต พบว่าเจลโซเดียมอัลจิเนตที่หยดลงในสารละลายแคลเซียมคลอไรด์ให้ผลดีที่สุด เนื่องจากใช้เวลาในการขึ้นรูปทรงกลม ประมาณ 100 วินาที ตามด้วยแคลเซียมแลคเตต ประมาณ 500 วินาที และ แคลเซียมกลูโคเนต ประมาณ 2,000 วินาที แต่แคลเซียมคลอไรด์ อาจมีผลทำให้เกิดครสมในคาเวียร์ด้วย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

3.1 วัสดุดิบและอุปกรณ์

3.1.1 วัสดุดิบ

กะทิกล่องยูเอชที ตรา ชาวเกาะ ผลิตโดยบริษัท อำพลฟู้ดส์ โพรเซสซิง จำกัด

3.1.2 สารเคมี

- 3.1.2.1 โซเดียมอัลจิเนต (Sodium alginate) Food grade จากบริษัท คิมิกา คอร์ปอเรชั่น จำกัด ญี่ปุ่น
- 3.1.2.2 แคลเซียมคลอไรด์ (Sodium chloride) Food grade จากบริษัท นิวตริชั่น จำกัด ไทย
- 3.1.2.3 แคลเซียมแลคเตต (Calcium lactate) Food grade จากบริษัท นิวตริชั่น จำกัด ไทย
- 3.1.2.4 แผ่นเพาะเลี้ยงเชื้อสำเร็จรูป 3M Petrifilm™ Aerobic Count Plates (AC) จากบริษัท 3 M ประเทศไทย จำกัด ไทย

3.1.3 อุปกรณ์

- 3.1.3.1 เครื่องชั่งละเอียด 4 ตำแหน่ง Sartorius, ED224s, เยอรมัน
- 3.1.3.2 เครื่องชั่งละเอียด 2 ตำแหน่ง MettlerAE 204, สวิตแลนด์
- 3.1.3.3 เครื่องวัดเนื้อสัมผัส TA-xt.plus, อังกฤษ
- 3.1.3.4 เครื่องปั่นมือถือ Braun,MR 320, โปแลนด์
- 3.1.3.5 เครื่องปั๊ม Peristaltis pump (p-1), สวีเดน
- 3.1.3.6 เครื่องวัดอุณหภูมิแบบดิจิตอล Digital thermometer WT-1, ไทย
- 3.1.3.7 เครื่องกวนสารละลาย Model: MS-200, ไทย
- 3.1.3.8 เวอร์เนียคาลิเปอร์แบบดิจิตอล Digital Vernier Caliper, จีน
- 3.1.3.9 เครื่องวัดค่าความเป็นกรด-ด่าง Suntex, SP-701, เยอรมัน
- 3.1.3.10 เครื่องตีปั่นอาหาร (Stomacher) BagMixer,400interscience, ฝรั่งเศส

3.1.3.11 Vortex mixer

Scientific Industries, Vortex-Genie2, อเมริกา

- 3.1.3.12 ตู้ควบคุมอุณหภูมิ (บ่มจุลินทรีย์) Kendro, Heraeus, เยอรมัน
- 3.1.3.13 หม้อนึ่งอัตโนมัติ (Autoclave) Tomy, ES – 315, ญี่ปุ่น
- 3.1.3.14 เครื่องวัดค่าความเป็นกรด-ด่าง Suntex, SP-701, เยอรมัน

3.2 วิธีการทดลอง

3.2.1 การเตรียมคาเวียร์กะทิ

ละลายโซเดียมอัลจินเตในน้ำร้อน (80 องศาเซลเซียส) ปริมาตรร้อยละ 50 โดยน้ำหนักของกะทิ พักไว้ 20 นาที ใช้เครื่องปั่นผสมแบบมือถือ ผสมจนใสเป็นเนื้อเดียวกัน นำไปผสมกับกะทิให้เข้ากันดี จากนั้นใช้เครื่องปั๊ม (Peristaltic pump) ใช้สายยางขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางภายในปลายสาย 2 มิลลิเมตร ดูดกะทิที่ผสมสารละลายโซเดียมอัลจินเตแล้ว ด้วยอัตราเร็ว 200 มิลลิลิตรต่อชั่วโมง หยดลงในสารละลายของเกลือแคลเซียมแท่งเย็น (4 องศาเซลเซียส) ที่มีการกวนด้วยเครื่องกวนสารละลาย (80 รอบ/นาที) เป็นเวลา 15 นาที เสร็จให้เกิดเจลต่อไปเป็นเวลา 5 นาที หลังจากหยดสุดท้ายเสร็จสิ้น (Lee and Rogers, 2013) ซ่อนคาเวียร์กะทิที่ได้มาล้างด้วยน้ำกลั่น สะเด็ดน้ำ และนำไปใช้งานต่อไป

3.2.2 ศึกษาความเข้มข้นของโซเดียมอัลจินเตที่เหมาะสมในการเตรียมคาเวียร์กะทิ เมื่อใช้ชนิดและความเข้มข้นของเกลือแคลเซียมต่างกัน

ทดลองเตรียมคาเวียร์กะทิตามวิธีในข้อ 3.2.1 โดยใช้ความเข้มข้นของโซเดียมอัลจินเตแตกต่างกัน 3 ระดับ คือ ร้อยละ 0.35, 0.65 และ 0.95 โดยน้ำหนัก และใช้เกลือแคลเซียมต่างกัน 2 ชนิด คือ แคลเซียมคลอไรด์ และ แคลเซียมแลคเตต โดยเตรียมความเข้มข้นสารละลายเกลือแคลเซียมที่มีความเข้มข้นต่างกัน 3 ระดับ คือ ร้อยละ 0.5, 1.0 และ 1.5 โดยน้ำหนัก จากนั้น นำคาเวียร์กะทิที่เตรียมได้ มาตรวจวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพ ดังนี้

3.2.2.1 ตรวจสอบลักษณะความสมบูรณ์ของทรงกลม โดยตรวจวิเคราะห์ด้วยสายตา

3.2.2.2 ขนาดของทรงกลมคาเวียร์กะทิ ด้วยเวอร์เนียคาลิปเปอร์แบบดิจิทัล (Digital Vernier Caliper)

3.2.2.3 วิเคราะห์ค่าความแข็งของคาเวียร์กะทิ โดยใช้เครื่องวิเคราะห์เนื้อสัมผัส Texture analyzer รุ่น TA-XT, plus

โดยทำการทดลองแบบแฟกทอเรียลขนาด 3x3 (factorial experiment) ในแผนการทดลองแบบสุ่มสมบูรณ์ (Complete Randomized Design, CRD) สำหรับวิเคราะห์ผลของสารละลายเกลือแคลเซียมแต่ละชนิด และวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ด้วยวิธี Duncan's New Multiple Range Test โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นไว้สำหรับใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.3 ศึกษาคุณภาพทางประสาทสัมผัสของคาเวียร์กะทิที่เตรียมได้เมื่อใช้เกลือแคลเซียมต่างกัน

ทดลองเตรียมคาเวียร์กะทิ โดยใช้สภาวะที่เหมาะสม ซึ่งได้จากผลการทดลองในข้อ 3.2.2 ทั้งกรณีที่ใช้สารละลายแคลเซียมคลอไรด์ และแคลเซียมแลคเตต โดยพิจารณาจากตัวอย่างที่มีความสมบูรณ์ของทรงกลม มีขนาดของทรงกลมใหญ่สุด และค่าความแข็งมากที่สุด นำคาเวียร์กะทิ ทั้ง 2 ตัวอย่าง มาทดสอบทางประสาทสัมผัส โดยใช้วิธี Hedonic scale 9 ระดับคะแนน ใช้ผู้ทดสอบชิม จำนวน 30 คน ให้คะแนนความชอบของปัจจัยดังนี้ ลักษณะปรากฏ กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส และความชอบโดยรวม ในแผนการทดลองแบบสุ่มสมบูรณ์ (Complete Randomized Design, CRD) ทดสอบความแตกต่างด้วยวิธี Independent sample t-test ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

3.2.4 ศึกษาผลของความเข้มข้นของเกลือโซเดียมคลอไรด์ต่อคุณภาพของคาเวียร์กะทิ

ทดลองเตรียมคาเวียร์กะทิตามวิธีในข้อ 3.2.1 โดยใช้สภาวะ และชนิดของเกลือแคลเซียมที่เหมาะสม ซึ่งได้จากผลการทดลองในข้อ 3.2.2 และ 3.2.3 โดยเติมเกลือโซเดียมคลอไรด์ในส่วนผสมกะทิที่ระดับความเข้มข้นต่างกัน 5 ระดับ คือ ร้อยละ 0.5, 1.0, 1.5, 2.0 และ 2.5 โดยน้ำหนักต่อน้ำหนัก นำคาเวียร์กะทิที่ได้มาวิเคราะห์ค่าต่างๆ ดังนี้

3.2.4.1 ตรวจสอบลักษณะความสมบูรณ์ของทรงกลมโดยตรวจวิเคราะห์ด้วยสายตา

3.2.4.2 วิเคราะห์ค่าความแข็งของคาเวียร์กะทิ โดยใช้เครื่องวิเคราะห์เนื้อสัมผัส Texture analyzer รุ่น TA-XT.plus

โดยวางแผนการทดลองแบบสุ่มสมบูรณ์ (Complete Randomized Design, CRD) วิเคราะห์ความแปรปรวนโดยใช้ ANOVA ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยวิธี Duncan's New Multiple Range Test โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

3.2.5 ศึกษาการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของคาเวียร์กะทิในระหว่างการเก็บรักษา

คัดเลือกตัวอย่างคาเวียร์กะทิจากข้อ 3.2.4 จำนวน 1 ตัวอย่าง โดยพิจารณาจากร้อยละของเกลือโซเดียมคลอไรด์ที่นิยมใช้ในอาหารไทยทั้งคาวและหวาน บรรจุคาเวียร์กะทิในกล่องพลาสติกชนิดโพลีเอทิลีน (polyethylene) ปริมาณ 100 กรัมต่อกล่อง และใส่น้ำกลั่น 50 มิลลิลิตร ปิดฝาให้สนิทแล้วนำไปเก็บในตู้เย็นที่มีอุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 15 วัน โดยเก็บตัวอย่างวันที่ 1, 3, 6, 9, 12 และ 15 มาวิเคราะห์คุณภาพดังนี้

3.2.5.1 ปริมาณกรดทั้งหมดของคาเวียร์โดยวิธีการไทเทรต (Total titrable acidity ; เอกส%TA) (AOAC, 2000) ไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.5.2 ค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH)

3.2.5.3 ตรวจวิเคราะห์ปริมาณจุลินทรีย์ทั้งหมด (Total Plate Count ; TPC) โดยวิธี Pour plate (AOAC, 2000)

3.2.5.4 คุณภาพทางประสาทสัมผัส

ทดสอบคุณภาพทางประสาทสัมผัสของตัวอย่างคาเวียร์กะทิ โดยใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างของตัวอย่างคู่ (paired comparison test) ด้วยการทดสอบความแตกต่างของตัวอย่างจากความแตกต่างโดยรวม โดยใช้ผู้ทดสอบชิม จำนวน 30 คน วิเคราะห์ผลและเปรียบเทียบจากค่าในตาราง (ภาคผนวก จ)

วางแผนการทดลองในข้อ 3.2.5.1, 3.2.5.2 และ 3.2.5.3 แบบสุ่มสมบูรณ์ (Complete Randomized Design, CRD) วิเคราะห์ความแปรปรวนโดยใช้ ANOVA ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และทดสอบความแตกต่างด้วยวิธี Duncan's New Multiple Range Test โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

3.2.6 นำเสนอการประยุกต์ใช้คาเวียร์กะทิในการประกอบอาหารไทย

นำเสนอการประยุกต์ใช้คาเวียร์กะทิในอาหารไทยทั้งคาวและหวาน โดยนำคาเวียร์กะทิที่เตรียมได้มาใช้ในการประกอบอาหารไทย 2 ประเภท คือ เมนูอาหารคาว 2 ชนิด และเมนูอาหารหวาน 2 ชนิด จากนั้นนำเมนูอาหารที่ได้มาถ่ายรูปเพื่อนำเสนอตัวอย่างการใช้คาเวียร์กะทิในอาหารไทย

บทที่ 4

ผลการทดลองและวิจารณ์

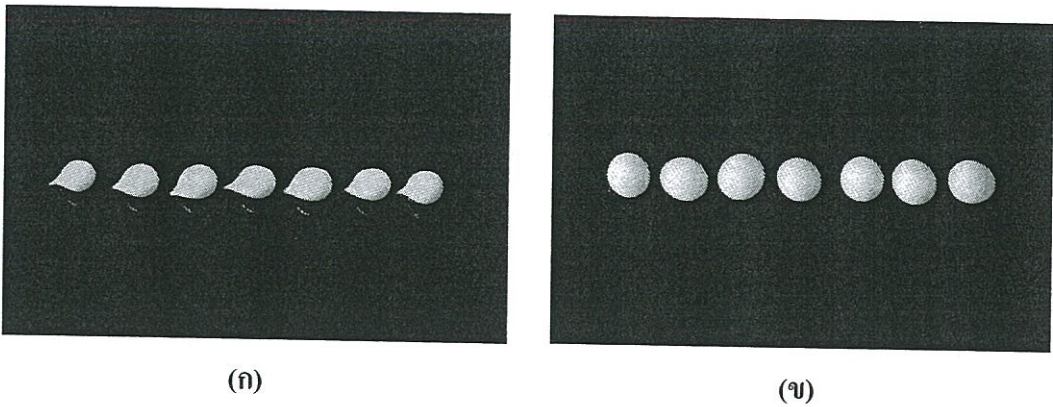
4.1 ศึกษาความเข้มข้นของโซเดียมอัลจิเนตที่เหมาะสมในการเตรียมคาเวียร์กะทิ เมื่อใช้ชนิดและความเข้มข้นของเกลือแคลเซียมต่างกัน

จากการทดลองเตรียมคาเวียร์กะทิ โดยใช้โซเดียมอัลจิเนตที่มีความเข้มข้นต่างกัน 3 ระดับ คือ ร้อยละ 0.35, 0.65 และ 0.95 โดยน้ำหนักต่อน้ำหนักกะทิ และใช้เกลือแคลเซียมต่างกัน 2 ชนิด คือ แคลเซียมคลอไรด์ และแคลเซียมแลคเตต โดยเตรียมความเข้มข้นสารละลายเกลือแคลเซียมที่มีความเข้มข้นต่างกัน 3 ระดับ คือ ร้อยละ 0.5, 1.0 และ 1.5 โดยน้ำหนัก จากนั้นนำคาเวียร์กะทิที่ได้ในแต่ละชนิดของเกลือแคลเซียมมาวิเคราะห์ลักษณะทางด้านกายภาพในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความสมบูรณ์ของทรงกลม ขนาดของทรงกลม และลักษณะเนื้อสัมผัสด้านความแข็ง (hardness) ได้ผลการทดลอง ดังนี้

4.1.1 ลักษณะทางกายภาพด้านความสมบูรณ์ของทรงกลมของคาเวียร์กะทิ ที่เป็นผลมาจากความเข้มข้นของโซเดียมอัลจิเนต ชนิดและความเข้มข้นของสารละลายเกลือแคลเซียมต่างกัน

จากตารางที่ 1 พบว่า คาเวียร์กะทิที่เตรียมได้ เมื่อใช้ความเข้มข้นของโซเดียมอัลจิเนตร้อยละ 0.35 และสารละลายเกลือแคลเซียมทั้ง 2 ชนิดที่ความเข้มข้นทุกระดับ ทำให้ได้ลักษณะคาเวียร์กะทิที่เป็นหางคล้ายหยดน้ำหรือทองหยอด ซึ่งเป็นลักษณะของคาเวียร์กะทิที่มีลักษณะทรงกลมที่ไม่สมบูรณ์ (รูปที่ 4.1 ก.) อย่างไรก็ตามคาเวียร์กะทิที่เตรียมได้เมื่อใช้ความเข้มข้นของโซเดียมอัลจิเนตร้อยละ 0.65 และ 0.95 และสารละลายเกลือแคลเซียมทั้ง 2 ชนิด ที่ความเข้มข้นทุกระดับ คาเวียร์กะทิที่เตรียมได้มีลักษณะเป็นทรงกลม ซึ่งเป็นลักษณะที่สมบูรณ์ (รูปที่ 4.1 ข.)

การขึ้นรูปทรงกลมนั้น ต้องอาศัยโซเดียมอัลจิเนต (sodium alginate) และไอออนของแคลเซียม (calcium ion) ในการเกิดเจล โดยกระบวนการเกิดเจลแคลเซียมอัลจิเนตเป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนไอออน โซเดียมและแคลเซียม แอลจิเนตกับแคลเซียมทำปฏิกิริยาเพื่อเกิดร่างแหตาข่าย (crosslinking) ในโมเลกุล (รุ่งนภา วิสิษฐุตรการ, 2541) ดังนั้น ความเข้มข้นของโซเดียมอัลจิเนต ชนิดและความเข้มข้นของสารละลายเกลือแคลเซียมต่างกันจึงส่งผลต่อลักษณะทางกายภาพด้านความสมบูรณ์ของเจลที่เกิดขึ้น

รูปที่ 4.1 คาเวียร์กะทิที่เป็นหางซึ่งเป็นลักษณะที่ไม่สมบูรณ์ (ก) คาเวียร์กะทิที่เป็นทรงกลมซึ่งเป็นลักษณะที่สมบูรณ์ (ข)

ตารางที่ 4.1 ความสมบูรณ์ของทรงกลมคาเวียร์กะทิ เมื่อใช้ความเข้มข้นของโซเดียมอัลจิเนต ชนิดและความเข้มข้นของสารละลายเกลือแคลเซียมต่างกัน

โซเดียมอัลจิเนต	ความเข้มข้น (ร้อยละ)		ความสมบูรณ์ของทรงกลม	
	สารละลายเกลือแคลเซียม	สารละลายเกลือแคลเซียมคลอไรด์	สารละลายเกลือแคลเซียมแลคเตต	สารละลายเกลือแคลเซียมแลคเตต
0.35	0.5	มีหาง/ไม่สมบูรณ์	มีหาง/ไม่สมบูรณ์	มีหาง/ไม่สมบูรณ์
	1.0	มีหาง/ไม่สมบูรณ์	มีหาง/ไม่สมบูรณ์	มีหาง/ไม่สมบูรณ์
	1.5	มีหาง/ไม่สมบูรณ์	มีหาง/ไม่สมบูรณ์	มีหาง/ไม่สมบูรณ์
0.65	0.5	ทรงกลม/สมบูรณ์	ทรงกลม/สมบูรณ์	ทรงกลม/สมบูรณ์
	1.0	ทรงกลม/สมบูรณ์	ทรงกลม/สมบูรณ์	ทรงกลม/สมบูรณ์
	1.5	ทรงกลม/สมบูรณ์	ทรงกลม/สมบูรณ์	ทรงกลม/สมบูรณ์
0.95	0.5	ทรงกลม/สมบูรณ์	ทรงกลม/สมบูรณ์	ทรงกลม/สมบูรณ์
	1.0	ทรงกลม/สมบูรณ์	ทรงกลม/สมบูรณ์	ทรงกลม/สมบูรณ์
	1.5	ทรงกลม/สมบูรณ์	ทรงกลม/สมบูรณ์	ทรงกลม/สมบูรณ์

ในการหาค่าส่วนผสมของกะทิที่มีโซเดียมอัลจิเนตลงในสารละลายเกลือแคลเซียมนั้น จะมีการกวนสารละลายแคลเซียมให้มีการคลื่นไหวอย่างช้า ๆ ด้วยเครื่องกวนสาร เพื่อไม่ให้ส่วนผสมกะทิหยดทับกัน และทำให้ความเข้มข้นของสารละลายเกลือแคลเซียมมีความสม่ำเสมอ เมื่อเตรียมคาเวียร์กะทิด้วยความเข้มข้นของโซเดียมอัลจิเนตน้อย การเกิดปฏิกิริยาระหว่างโซเดียมอัลจิเนตและไอออนของแคลเซียมจะเกิดอย่างช้า ๆ รวมทั้งมีแรงหมุนในน้ำทำให้คาเวียร์เอกสาร์นี้เป็นเอกสาร์ที่สวงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสาร์ทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กะทิที่ได้มีลักษณะเป็นหาง ในขณะที่การเตรียมนาเวียร์กะทิด้วยความเข้มข้นของโซเดียมอัลจินเตตสูงขึ้นเมื่อหยดลงสารละลายเกลือแคลเซียมทั้ง 2 ชนิด ที่ความเข้มข้นทุกระดับ ทำให้การเกิดเจลเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว (Xie, *et al.*, 2003) แม้จะมีแรงเคลื่อนที่ของน้ำ ก็ไม่ส่งผลต่อความสมบูรณ์ของทรงกลมของนาเวียร์กะทิ จึงทำให้นาเวียร์กะทิที่เตรียมได้มีลักษณะทรงกลมไม่เป็นหาง

4.1.2 ลักษณะทางกายภาพด้านขนาดของทรงกลมของนาเวียร์กะทิ ที่เป็นผลมาจากความเข้มข้นของโซเดียมอัลจินเตต ชนิดและความเข้มข้นของสารละลายเกลือแคลเซียมต่างกัน

จากการนำนาเวียร์กะทิที่เตรียมได้เมื่อใช้โซเดียมอัลจินเตตที่มีความเข้มข้นต่างกัน ชนิดและความเข้มข้นของสารละลายเกลือแคลเซียมต่างกัน ไปวัดขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของทรงกลมด้วยเวอร์เนียคาลิเปอร์แบบดิจิตอล (digital vernier caliper) ผลการทดลองที่ได้แสดงดังตารางที่ 4.2 จะเห็นได้ว่า เมื่อความเข้มข้นของโซเดียมอัลจินเตตสูงขึ้น ขนาดของทรงกลมนาเวียร์กะทิมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยขนาดของทรงกลมแปรผันตรงต่อ ความเข้มข้นของโซเดียมอัลจินเตต กล่าวคือเมื่อใช้ความเข้มข้นของโซเดียมอัลจินเตตมากขึ้น ขนาดของนาเวียร์กะทิที่เตรียมได้จะมีขนาดใหญ่ขึ้น แต่เมื่อพิจารณาผลของความเข้มข้นของสารละลายเกลือแคลเซียมทั้ง 2 ชนิด พบว่า ขนาดของนาเวียร์กะทิที่ได้ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

การที่นาเวียร์กะทิที่เตรียมได้ เมื่อใช้ความเข้มข้นของโซเดียมอัลจินเตตเพิ่มสูงขึ้น นาเวียร์กะทิมีขนาดใหญ่ขึ้น อาจเนื่องมาจากที่ความเข้มข้นของโซเดียมอัลจินเตตมากขึ้น ทำให้เกิดเจลที่มีโครงร่างแหตาข่ายทางกายภาพได้ดีขึ้น โดยมีปริมาตรของร่างแหตาข่ายที่กักเก็บน้ำได้มากขึ้น ส่งผลทำให้นาเวียร์กะทิที่เตรียมได้มีขนาดใหญ่ขึ้นด้วย

การเปรียบเทียบชนิดของสารละลายเกลือแคลเซียม พบว่าขนาดของนาเวียร์กะทิที่ได้เมื่อใช้สารละลายเกลือแคลเซียมต่างชนิดกัน มีความแตกต่างกัน โดยสารละลายแคลเซียมแลคเตตมีแนวโน้มทำให้นาเวียร์กะทิที่มีขนาดใหญ่กว่าสารละลายแคลเซียมคลอไรด์ ซึ่งสาเหตุไม่สามารถอธิบายได้แน่ชัด แต่อาจจะเป็นไปได้ว่าความสามารถในการแตกตัวของแคลเซียมคลอไรด์ดีกว่าแคลเซียมแลคเตต นอกจากนี้น้ำหนักโมเลกุลของแคลเซียมคลอไรด์ต่ำกว่าแคลเซียมแลคเตตส่งผลทำให้ระดับความเข้มข้นที่มีสารละลายเกลือแคลเซียมต่างชนิดกันเท่ากันจะมีระดับความเข้มข้นแคลเซียมไอออนต่างกัน จึงส่งผลต่อประสิทธิภาพการเกิดเจลที่ต่างกันซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุทำให้เกิดความแตกต่างของขนาดนาเวียร์กะทิได้

ตารางที่ 4.2 ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของทรงกลมคาเวียร์กะทิที่เตรียมได้ เมื่อใช้ความเข้มข้นของ โขเดียมอัลจินต ชนิดและความเข้มข้นของสารละลายเกลือแคลเซียมต่างกัน

โขเดียมอัลจินต	ความเข้มข้น (ร้อยละ)		ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของ ทรงกลมคาเวียร์กะทิ(มิลลิเมตร)	
	สารละลายเกลือแคลเซียม	แคลเซียมคลอไรด์	แคลเซียมแลคเตต	
0.35	0.5	2.66±0.25 ^a	3.13±0.22 ^a	
	1.0	2.60±0.19 ^a	3.17±0.22 ^a	
	1.5	2.68±0.27 ^a	3.10±0.22 ^a	
0.65	0.5	3.25±0.20 ^b	3.50±0.19 ^b	
	1.0	3.21±0.20 ^b	3.54±0.15 ^b	
	1.5	3.15±0.24 ^b	3.54±0.10 ^b	
0.95	0.5	3.46±0.18 ^c	3.75±0.12 ^c	
	1.0	3.43±0.11 ^c	3.73±0.14 ^c	
	1.5	3.44±0.14 ^c	3.72±0.17 ^c	

หมายเหตุ ค่าที่แสดงในตารางเป็นค่าเฉลี่ย ± ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากคาเวียร์กะทิ 40 เม็ด
^{a,c}ค่าเฉลี่ยที่มีอักษรกำกับต่างกัน ในแนวตั้ง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

กรณีคาเวียร์กะทิที่มีรูปร่างคล้ายหยดน้ำจะวัดขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางตามขวางของหาง

4.1.3 ผลการศึกษาลักษณะเนื้อสัมผัสด้านความแข็งของคาเวียร์กะทิ ที่เป็นผลมาจาก ความเข้มข้นของโขเดียมอัลจินต ชนิดและความเข้มข้นของสารละลายเกลือแคลเซียมต่างกัน

ลักษณะเนื้อสัมผัสด้านความแข็งของคาเวียร์กะทิที่เตรียมได้เมื่อใช้ความเข้มข้นของ โขเดียม อัลจินต ชนิดและความเข้มข้นของสารละลายเกลือแคลเซียมต่างกัน แสดงดังตารางที่ 4.3 จะเห็นได้ว่าเมื่อใช้ความเข้มข้นของ โขเดียมอัลจินตต่างกัน ค่าความแข็งของคาเวียร์กะทิมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยเมื่อใช้ความเข้มข้นของ โขเดียมอัลจินตเพิ่มขึ้น ค่าความแข็งของคาเวียร์กะทิมีแนวโน้มสูงขึ้น ในขณะที่ความเข้มข้นของ โขเดียมอัลจินตคงที่ การเพิ่มความเข้มข้นสารละลายเกลือแคลเซียม มีผลทำให้ค่าความแข็งของคาเวียร์กะทิโดยส่วนใหญ่สูงขึ้น ยกเว้นเมื่อใช้ความเข้มข้นของ โขเดียมอัลจินตร้อยละ 0.35 และสารละลายเกลือแคลเซียมทั้ง 2 ชนิดร้อยละ 0.5 และ 1.0 รวมทั้งเมื่อใช้ความเข้มข้นของ โขเดียมอัลจินตร้อยละ 0.95 และสารละลาย แคลเซียมคลอไรด์ที่ความเข้มข้นทุกระดับ ค่าความแข็งของคาเวียร์กะทิที่ได้ ไม่มีความแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบกับสารละลายเกลือแคลเซียมทั้ง 2 ชนิด พบว่า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารละลายแคลเซียมคลอไรด์ทำให้ได้คาเวียร์กะทิที่มีค่าความแข็งมากกว่าสารละลายแคลเซียมแลคเตต

ตารางที่ 4.3 ค่าความแข็งของคาเวียร์กะทิที่เตรียมได้ เมื่อใช้ความเข้มข้นของ โซเดียมอัลจิเนต ชนิด และความเข้มข้นของสารละลายเกลือแคลเซียมต่างกัน

โซเดียมอัลจิเนต	ความเข้มข้น (ร้อยละ)		ลักษณะเนื้อสัมผัสด้านความแข็ง (กรัม.แรง)	
	สารละลายเกลือแคลเซียม	แคลเซียมคลอไรด์	แคลเซียมแลคเตต	
0.35	0.5	129.36±18.14 ^a	117.20±4.93 ^a	
	1.0	144.57±20.07 ^a	132.04±19.40 ^a	
	1.5	163.15±15.18 ^b	158.91±8.37 ^b	
0.65	0.5	243.28±37.19 ^c	183.73±19.62 ^c	
	1.0	252.63±14.58 ^{cd}	207.95±20.52 ^d	
	1.5	268.90±28.40 ^d	230.32±34.17 ^c	
0.95	0.5	308.35±10.09 ^e	250.99±18.17 ^f	
	1.0	316.81±10.16 ^e	276.07±18.90 ^e	
	1.5	320.18±10.11 ^e	305.32±17.65 ^h	

หมายเหตุ ค่าที่แสดงในตารางเป็นค่าเฉลี่ย±ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการทดลองซ้ำ 10 ครั้ง

^{a-h}ค่าเฉลี่ยที่มีอักษรกำกับต่างกัน ในแนวตั้งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

($p \leq 0.05$)

การที่ค่าความแข็งของคาเวียร์กะทิมิแนวโน้มสูงขึ้น เมื่อใช้ความเข้มข้นของ โซเดียมอัลจิเนตเพิ่มขึ้นนั้นเนื่องจากการขึ้นรูปทรงกลมนั้น ต้องอาศัยโซเดียมอัลจิเนต (sodium alginate) และไอออนของแคลเซียม (calcium ion) ในการเกิดเจล โดยกระบวนการเกิดเจล แคลเซียมอัลจิเนต เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนไอออนโซเดียมและแคลเซียม แอลจิเนตกับ แคลเซียมทำปฏิกิริยาเพื่อเกิดร่างแหตาข่าย (cross linking) ในโมเลกุล (รุ่งนภา, 2544) ดังนั้นเมื่อเพิ่มความเข้มข้นของ โซเดียมอัลจิเนต และความเข้มข้นของสารละลายเกลือแคลเซียม ทำให้กระบวนการเกิดเจลมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลให้ค่าความแข็งของคาเวียร์กะทิสูงขึ้นเช่นกัน อีกทั้งยังพบว่าเมื่อใช้สารละลายแคลเซียมต่างชนิดกัน คาเวียร์กะทิที่เตรียมโดยใช้สารละลายแคลเซียมคลอไรด์ มีค่าความแข็งสูงกว่าคาเวียร์กะทิที่เตรียมโดยใช้สารละลายแคลเซียมแลคเตต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอญูาตเหนาไปเซบระโยชนด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทั้งนี้ตามรายงานของ Lee และ Rogers (2013) ที่แสดงให้เห็นว่าอัตราการเกิดเจลของ โขเดียอัลจินต เมื่อใช้สารละลายเกลือแคลเซียมแลคเตตจะช้ากว่าการใช้สารละลายเกลือแคลเซียมคลอไรด์ ประมาณ 5 เท่า ดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่าที่ระยะเวลาเท่ากันเจลที่เกิดจากการใช้สารละลายเกลือแคลเซียมแลคเตต จะมีเนื้อสัมผัสที่มีความแข็งต่ำกว่าการใช้สารละลายเกลือแคลเซียมคลอไรด์

4.2 ผลการทดสอบคุณภาพทางประสาทสัมผัสของคาเวียร์กะทิที่เตรียมได้เมื่อใช้เกลือแคลเซียมต่างกัน

จากการเลือกคาเวียร์กะทิที่มีความสมบูรณ์ มีขนาดของทรงกลม และค่าความแข็งมากที่สุด ซึ่งได้จากผลการทดลองในข้อ 4.1 ทั้งกรณีที่ใช้สารละลายแคลเซียมคลอไรด์ และแคลเซียมแลคเตต ตัวอย่างแรก ได้แก่ ตัวอย่างคาเวียร์กะทิที่เตรียมด้วยโซเดียมอัลจินต ร้อยละ 0.95 และสารละลายเกลือแคลเซียมคลอไรด์ ร้อยละ 0.5 ตัวอย่างที่สอง คือ ตัวอย่างคาเวียร์กะทิที่เตรียมด้วยโซเดียมอัลจินต ร้อยละ 0.95 และสารละลายเกลือแคลเซียมแลคเตต ร้อยละ 1.5 นำคาเวียร์กะทิตมาทดสอบทางประสาทสัมผัส โดยวิธี hedonic scale 9 ระดับคะแนน ได้ผลดังแสดงในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 คะแนนการทดสอบทางประสาทสัมผัสของคาเวียร์กะทิ เมื่อใช้สารละลายเกลือแคลเซียมต่างกัน

ชนิดของ สารละลายเกลือ แคลเซียม	คุณลักษณะทางประสาทสัมผัส					
	ลักษณะ ปรากฏ ^{ns}	สี ^{ns}	กลิ่น ^{ns}	รสชาติ ^{ns}	เนื้อ สัมผัส ^{ns}	ความชอบ โดยรวม ^{ns}
แคลเซียมคลอไรด์	7.37±1.00	7.47±1.04	6.87±0.90	5.93±1.39	7.93±0.78	7.67±0.76
แคลเซียมแลคเตต	7.43±1.33	7.27±1.39	7.10±0.76	5.93±1.39	7.90±0.84	7.60±0.77

หมายเหตุ ค่าที่แสดงในตารางเป็นค่าเฉลี่ย ± ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการทดสอบทางประสาทสัมผัส โดยใช้ผู้ทดสอบจำนวน 30 คน

^{ns}ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p>0.05$)

จากผลการทดลองจะเห็นได้ว่าคาเวียร์กะทิที่เตรียมด้วยสารละลายเกลือแคลเซียมคลอไรด์ และสารละลายเกลือแคลเซียมแลคเตต ผู้ทดสอบให้คะแนนความชอบของคุณลักษณะทางประสาทสัมผัสทุกด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p>0.05$) โดยคะแนนความชอบอยู่ในระดับเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชอบปานกลาง ถึง ชอบมาก ยกเว้น คุณลักษณะด้านรสชาติอยู่ในระดับเฉยๆ ถึง ชอบเล็กน้อย การที่คะแนนความชอบด้านรสชาติเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องจากคาเวียร์กะทิที่เตรียมเป็นคาเวียร์กะทิที่ไม่ได้ปรุงแต่งรสชาติ ทำให้ได้คะแนนความชอบค่อนข้างต่ำ

4.3 ผลของความเข้มข้นของเกลือโซเดียมคลอไรด์ต่อคุณภาพของคาเวียร์กะทิ

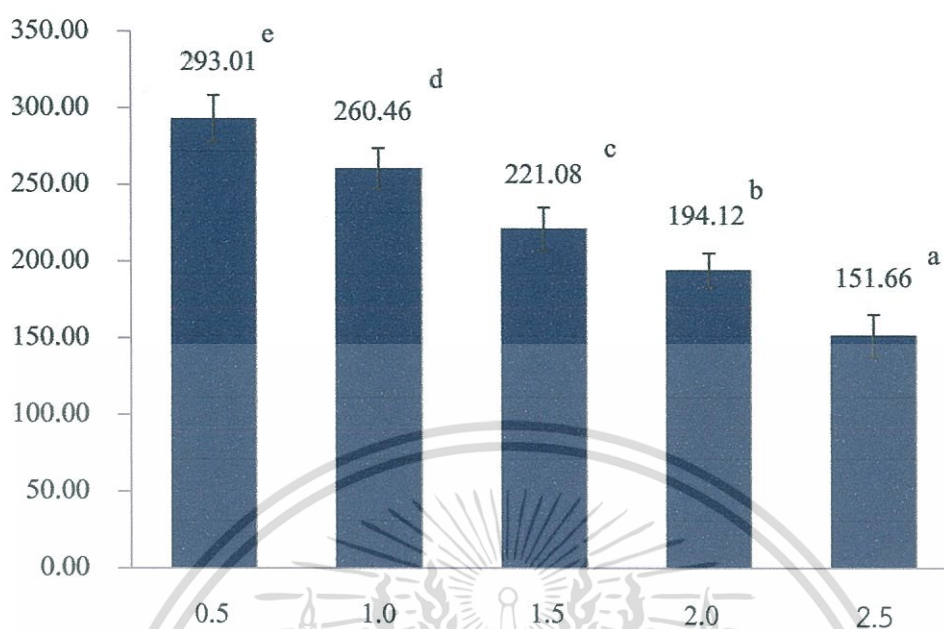
เมื่อพิจารณาจากคะแนนการทดสอบทางประสาทสัมผัสของคาเวียร์กะทิทั้ง 2 ตัวอย่าง จากข้อ 4.2 พบว่า คาเวียร์กะทิที่เตรียมได้ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p>0.05$) จึงคัดเลือกตัวอย่างคาเวียร์กะทิจากคุณสมบัติด้านอื่น ๆ คือ ค่าความแข็ง สมบัติการละลาย ความเร็วในการเกิดเจล และราคาของเกลือแคลเซียม โดยที่เกลือแคลเซียมคลอไรด์ มีสมบัติการละลาย และมีสมบัติทำให้การเกิดเจลของโซเดียมอัลจิเนตได้เร็วกว่าสารละลายเกลือแคลเซียมแลคเตต (Lee and Rogers, 2013) อีกทั้งมีราคาถูกกว่าเกลือแคลเซียมแลคเตต เพราะฉะนั้นจึงเลือกสภาวะที่เหมาะสมในการเตรียมคาเวียร์กะทิในการทดลองข้อนี้ คือ ความเข้มข้นของโซเดียมอัลจิเนตร้อยละ 0.95 และความเข้มข้นของสารละลายเกลือแคลเซียมคลอไรด์ร้อยละ 0.5

ทดลองเตรียมคาเวียร์กะทิโดยเติมเกลือโซเดียมคลอไรด์ ในส่วนผสมกะทิที่ระดับความเข้มข้นต่างกัน 5 ระดับ คือ ร้อยละ 0.5, 1.0, 1.5, 2.0 และ 2.5 โดยนำน้ำหนักค่อน้ำหนัก นำคาเวียร์กะทิที่ได้มาตรวจดูลักษณะความสมบูรณ์ของทรงกลมด้วยตา และวิเคราะห์เนื้อสัมผัสด้านความแข็ง ผลการทดลองมีรายละเอียด ดังนี้

จากผลการทดลอง พบว่าคาเวียร์กะทิที่เตรียมได้ เมื่อใช้เกลือโซเดียมคลอไรด์ที่ความเข้มข้นทุกระดับ มีลักษณะเป็นทรงกลมสมบูรณ์ แสดงว่าเกลือโซเดียมคลอไรด์ที่ระดับความเข้มข้นร้อยละ 0.5-2.5 โดยน้ำหนัก ไม่มีผลต่อรูปร่างของคาเวียร์กะทิที่ได้

จากรูปที่ 4.2 จะเห็นได้ว่าเมื่อใช้ความเข้มข้นของเกลือโซเดียมคลอไรด์ต่างกัน ค่าความแข็งของคาเวียร์กะทิมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\leq 0.05$) โดยเมื่อใช้ความเข้มข้นของเกลือโซเดียมคลอไรด์เพิ่มขึ้น ค่าความแข็งของคาเวียร์กะทิมีแนวโน้มลดลง ที่เป็นเช่นนี้อาจเกิดจากการเกิดเจลของทรงกลมคาเวียร์ต้องอาศัยการแลกเปลี่ยนระหว่างไอออนโซเดียมและแคลเซียม ในโมเลกุลของโซเดียมอัลจิเนต เพื่อให้เกิดเจลของแคลเซียมอัลจิเนตและเมื่อเติมเกลือโซเดียมคลอไรด์ในส่วนผสมกะทิ ไอออนของโซเดียมในระบบมีมากขึ้น จึงส่งผลทำให้การแลกเปลี่ยนไอออนระหว่างโซเดียมกับแคลเซียมเกิดได้น้อยลง ส่งผลให้เกิดเจลของแคลเซียมอัลจิเนตลดลง ทำให้ค่าความแข็งของคาเวียร์กะทิมีแนวโน้มลดลงอย่างเห็นได้ชัด

ค่าความแข็ง (กรัม.แรง)

ร้อยละความเข้มข้นของเกลือโซเดียมคลอไรด์

รูปที่ 4.2 ผลของความเข้มข้นของโซเดียมคลอไรด์ต่อค่าความแข็งของคาเวียร์กะทิ

หมายเหตุ *ค่าเฉลี่ยที่มีอักษรกำกับต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$)

4.4 การเปลี่ยนแปลงคุณภาพของคาเวียร์กะทิในระหว่างการเก็บรักษา

คัดเลือกตัวอย่างคาเวียร์กะทิ จากข้อ 4.3 จำนวน 1 ตัวอย่าง โดยพิจารณาจากร้อยละของเกลือโซเดียมคลอไรด์ที่นิยมใช้ในอาหารไทย โดยทั่วไปในอาหารไทยทั้งคาวและหวานนิยมใช้เกลือในส่วนผสมกะทิโดยเฉลี่ยร้อยละ 1.5 จึงเลือกตัวอย่างที่เติมเกลือโซเดียมคลอไรด์ร้อยละ 1.5 จากนั้นนำคาเวียร์กะทิที่เตรียมได้จัดเก็บด้วยกล่องพลาสติกชนิดโพลีเอทิลีน (polyethylene) ในตู้เย็นที่มีอุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 15 วัน โดยเก็บตัวอย่างวันที่ 3, 6, 9, 12 และ 15 มาวิเคราะห์คุณภาพได้ผลดังตารางที่ 4.5

จากตารางที่ 4.5 พบว่าค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) ของคาเวียร์กะทิอยู่ในช่วง 6.24-6.77 และจะเห็นได้ว่าคาเวียร์กะทิที่เก็บรักษาเป็นระยะเวลา 3, 6, 9 และ 12 วัน มีค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p > 0.05$) โดยค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) มีแนวโน้มลดลงเมื่อระยะเวลาในการเก็บรักษามากขึ้น สำหรับปริมาณความเป็นกรดทั้งหมดคำนวณเปรียบเทียบกับกรดแลคติก พบว่าร้อยละของปริมาณกรดทั้งหมดในคาเวียร์กะทิที่เก็บรักษาในระยะเวลาต่างๆมีค่าน้อยมาก โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเมื่อระยะเวลาในการเก็บรักษามากขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 ค่าความเป็นกรด-ด่าง(pH) ปริมาณกรดทั้งหมด(แลคติก) และปริมาณเชื้อจุลินทรีย์ทั้งหมดของตัวอย่างคาเวียร์กะทิเมื่อใช้ระยะเวลาในการเก็บรักษาต่างกัน

ระยะเวลาในการ จัดเก็บ (วัน)	ค่าความเป็น กรด-ด่าง (pH)	ปริมาณกรด ทั้งหมด (ร้อยละ)	จำนวนจุลินทรีย์ทั้งหมด โคโลนี/กรัม
1	6.77±0.09 ^c	0.01±0.01 ^a	30.00
3	6.54±0.17 ^b	0.01±0.00 ^{ab}	52.50
6	6.51±0.06 ^b	0.02±0.00 ^{abc}	85.00
9	6.50±0.04 ^b	0.02±0.01 ^{bc}	87.50
12	6.46±0.03 ^b	0.03±0.01 ^c	92.50
15	6.24±0.05 ^a	0.04±0.01 ^d	100.00

หมายเหตุ^{a-d} ค่าเฉลี่ยที่มีอักษรกำกับต่างกันในแนวตั้ง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$)

สำหรับจำนวนจุลินทรีย์ทั้งหมด (Total Plate Count ; TPC) ที่วิเคราะห์ได้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามระยะเวลาในการเก็บรักษา ซึ่งตามประกาศกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ เรื่องเกณฑ์คุณภาพทางจุลชีววิทยาของอาหารและภาชนะสัมผัสอาหาร ฉบับที่ 2 ข้อ 2.2.4 กำหนดว่าจำนวนจุลินทรีย์ในอาหารปรุงสุกทั่วไปที่ปลอดภัย ต้องน้อยกว่า 1×10^6 โคโลนีต่อกรัม เพราะฉะนั้นคาเวียร์กะทิที่เก็บรักษาในตู้เย็น 4 องศาเซลเซียส เป็นระยะเวลา 15 วัน ซึ่งมีจำนวนจุลินทรีย์ทั้งหมด 100 โคโลนีต่อกรัม จึงถือว่ายังปลอดภัยต่อการบริโภค

จากตารางที่ 4.6 เมื่อนำคาเวียร์กะทิที่จัดเก็บรักษาในระยะเวลาต่างกันไปทดสอบทางประสาทสัมผัส โดยใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างของตัวอย่างคู่ (paired comparison test) ทดสอบความแตกต่างโดยรวม ของตัวอย่างควบคุมกับตัวอย่างที่เก็บรักษาเป็นระยะเวลาต่าง ๆ พบว่า คาเวียร์กะทิที่เก็บรักษาระยะเวลา 3 วัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p \leq 0.05$) เช่นเดียวกับการจัดเก็บเป็นระยะเวลา 6 วัน แต่เมื่อระยะเวลาการเก็บรักษาเป็นระยะเวลา 9 วัน พบว่า ผลการทดสอบทางประสาทสัมผัสของคาเวียร์กะทิมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) ทั้งนี้อาจเนื่องจากคุณลักษณะบางประการของคาเวียร์กะทิที่เก็บรักษาเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นหากต้องการเก็บรักษาคาเวียร์กะทิด้วยกล่องพลาสติกชนิดโพลีเอทิลีน (polyethylene) ในตู้เย็นที่มีอุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส ควรนำไปใช้ภายในระยะเวลาไม่เกิน 1 สัปดาห์เพื่อความมั่นใจในคุณภาพของคาเวียร์

ตารางที่ 4.6 คะแนนการทดสอบทางประสาทสัมผัสของคาเวียร์กะทิโดยใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างของตัวอย่างคู่ ทดสอบความแตกต่างโดยรวม

ระยะเวลาในการเก็บรักษา (วัน)	จำนวนผู้ทดสอบที่ตอบ(คน)	
	ต่าง	ไม่ต่าง
3	12	18
6	18	12
9	22	8

หมายเหตุ การเปรียบเทียบของจำนวนผู้ทดสอบ 30 คน จากค่าในตารางผู้ทดสอบต้องตอบว่าต่างอย่างน้อย 20 คน จึงจะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$)

4.5 การประยุกต์ใช้คาเวียร์กะทิในการประกอบอาหารไทย

การนำเสนอการประยุกต์ใช้คาเวียร์กะทิในการประกอบอาหารไทยนั้นสามารถนำไปใช้ได้อย่างหลากหลายทั้งอาหารคาวและอาหารหวาน เช่น แกงเผ็ด พะแนง กุ้ง ต้มยำไก่ แกงเขียวหวาน แกงมัสมั่น แกงบวด ข้าวเหนียวสังขยา บัวลอย ตะโก้ สาเกเปียก และวุ้นกะทิ เป็นต้น โดยคาเวียร์จะช่วยให้เพิ่มสีสันและเนื้อสัมผัสให้อาหารจานธรรมดากลายเป็นอาหารในแนวที่ทันสมัยในงานวิจัยนี้ได้นำเสนอการนำคาเวียร์กะทิในอาหารไทยสมัยใหม่ (modern Thai cuisine) และอาหารไทยประยุกต์ (Thai fusion food) ในอาหารคาว 2 ตำรับ และอาหารหวาน 2 ตำรับ เพื่อให้เกิดแนวทางในการนำไปใช้ต่อไปในอนาคต โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.5.1 สปาเกตตี้หมึกดำทะเลกับซอสต้มยำ (Squid ink spaghetti sea food with tom yum sauce)

สปาเกตตี้ เป็นเส้นพาสต้าชนิดหนึ่งที่มีลักษณะเส้นกลมยาว โดยมีส่วนผสมของแป้ง น้ำ ไข่ และน้ำมัน อาจมีการเพิ่มสีส้มของเส้นด้วย แครอท ผักขม ไข่แดง หรือหมึกปลาหมึก ขึ้นอยู่กับสีส้มที่ต้องการ นิยมรับประทานกับซอสต่างๆเช่น คาโบนาร่า (carbonara) โบลองเนส (bolognese) และซอสมะเขือเทศ (tomato sauce) เป็นต้น สำหรับอาหารจานนี้มีแนวคิดในการนำเส้นสปาเกตตี้หมึกดำ มาประยุกต์ใช้กับต้มยำกุ้งซึ่งเป็นอาหารไทยที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย โดยทำเป็นซอสต้มยำน้ำข้น และตกแต่งด้วยคาเวียร์กะทิ จึงได้อาหารจานนี้ดังรูปที่ 4.3

รูปที่ 4.3 สปาเกตตี้หมึกดำทะเลกับซอสต้มยำ

4.5.2 ข้าวห่อหมกกุ้งกับคาวีร์กะทิ (Steamed rice with shrimp curry pudding and coconut milk caviars)

ห่อหมกเป็นอาหารที่มีมาแต่โบราณ ทำให้สุกด้วยการนึ่ง ส่วนประกอบสำคัญ ได้แก่ เนื้อสัตว์ เครื่องแกง ไข่ และกะทิ นำส่วนผสมมาห่อหรือใส่กระทง รองก้นกระทงด้วยผักชนิดต่าง ๆ ได้แก่ ผักกาดขาว กะหล่ำปลี ใบยอ ใบโหระพา แล้วนำไปนึ่งให้สุก ห่อหมกที่ดีจะมีกลิ่นหอมของเครื่องแกง เมื่อสุกจะต้องเกาะกันเป็นก้อน ไม่แฉะหรือแข็งเกินไป มีรสหวานของกะทิ มีความเผ็ดเล็กน้อย ของเครื่องแกงห่อหมกตกแต่งหน้าด้วยกะทิชั้น ๆ พริกชี้ฟ้าแดง และใบมะกรูดซอย นิยมรับประทานกับข้าวสวย ดังนั้นจึงมีแนวคิดในการออกแบบอาหารจานนี้ให้เป็นอาหารจานเดียวในรูปแบบอาหารไทยสมัยใหม่ (modern Thai cuisine) โดยใช้คาวีร์กะทิในการชูความโดดเด่นของรูปลักษณะอาหาร และเนื้อสัมผัสที่น่าประหลาดใจ ดังรูปที่ 4.4

รูปที่ 4.4 ข้าวหอมกุ้งกับคาเวียร์กะทิ

4.5.3 พักทองแกงบวชจำศีล (pumpkin in coconut milk mousse)

พักทองแกงบวชเป็นอาหารหวานของไทยที่ทำได้ง่าย โดยมีส่วนผสมหลักคือ พักทอง กะทิ น้ำตาล และเกลือ ด้วยรสชาติที่หวาน หอม มัน จึงเป็นอาหารที่น่าสนใจ อาหารจานนี้ ใช้ส่วนผสมหลักของการทำพักทองแกงบวช แต่ได้เพิ่มส่วนผสมของเจลาติน เพื่อให้มีน้ำกะทิที่เหมือนน้ำแกงมีความคงตัว เกิดเป็นเจลที่มีลักษณะอ่อนนุ่ม เหมาะสำหรับผู้สูงอายุ อีกทั้งยังตกแต่งด้วยคาเวียร์กะทิเม็ดเล็ก ๆ ทำให้ได้พักทองแกงบวชในแนวที่ทันสมัยและน่ารับประทานยิ่งขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากรูปที่ 4.5

รูปที่ 4.5 พักทองแกงบวชจำศีล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.5.4 ข้าวเหนียวมะม่วงคาเวียร์กะทิ (mango and sticky rice with coconut milk caviars)

ข้าวเหนียวมะม่วง เป็นขนมหวานไทยที่นิยมรับประทานช่วงฤดูร้อนเพราะเป็นช่วงฤดูที่ผลมะม่วงออกลูกเป็นจำนวนมาก โดยทำมาจากข้าวเหนียวผสมกับหัวกะทิ เกลือป่น และน้ำตาลทรายขาว แล้วรับประทานกับเนื้อมะม่วงสุก ที่นิยมคือ มะม่วงอกร่อง และมะม่วงน้ำดอกไม้ อาราคกะทิ และโรยถั่วบางชนิด อาหารจานนี้มีแนวคิดในการนำข้าวเหนียวมาจัดในรูปแบบซูชิซึ่งเป็นอาหารญี่ปุ่นที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย ตกแต่งด้วยคาเวียร์กะทิแทนน้ำกะทิชั้นที่ใช้ราดบนอาหารจานนี้ ทำให้ได้อาหารจานใหม่ทันสมัยกว่าเดิม (ดังรูปที่ 4.6) ทั้งยังให้เนื้อสัมผัสที่แตกต่างออกไปจากรูปแบบเดิม ๆ แต่ยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของข้าวเหนียวมะม่วง

รูปที่ 4.6 ข้าวเหนียวมะม่วงคาเวียร์กะทิ

บทที่ 5

สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ

การศึกษาผลของความเข้มข้นของโซเดียมอัลจินेटในการเตรียมคาเวียร์กะทิ เมื่อใช้ชนิดและความเข้มข้นของเกลือแคลเซียมต่างกัน คือแคลเซียมคลอไรด์ และแคลเซียมแลคเตต พบว่า ความเข้มข้นของโซเดียมอัลจินेटร้อยละ 0.35 และสารละลายเกลือแคลเซียมทั้ง 2 ชนิด ที่ความเข้มข้นทุกระดับเท่านั้นที่ทำให้ได้ลักษณะคาเวียร์กะทิที่เป็นหางคล้ายหยดน้ำหรือทองหยอด เมื่อความเข้มข้นของโซเดียมอัลจินेटสูงขึ้น ขนาดของทรงกลมคาเวียร์กะทิมิเนว โนม์ใหญ่ขึ้น โดยความเข้มข้นของสารละลายเกลือแคลเซียมไม่มีผล แต่ชนิดของสารละลายเกลือแคลเซียมมีผลต่อขนาดของทรงกลม โดยคาเวียร์กะทิที่เตรียมได้จากการสารละลายเกลือแคลเซียมคลอไรด์มีขนาดเล็กกว่าสารละลายเกลือแคลเซียมแลคเตต และยังพบว่าลักษณะเนื้อสัมผัสด้านความแข็งของคาเวียร์กะทิมิเนว โนม์สูงขึ้นตามความเข้มข้นของโซเดียมอัลจินेट โดยแคลเซียมคลอไรด์มีผลทำให้ระดับความแข็งของคาเวียร์กะทิสูงกว่าแคลเซียมแลคเตตนอกจากนี้คุณภาพทางประสาทสัมผัสของคาเวียร์กะทิที่ได้จากการใช้สารละลายเกลือแคลเซียมทั้งสองชนิด ไม่มีความแตกต่างกัน

การศึกษาผลของเกลือโซเดียมคลอไรด์ต่อคุณภาพคาเวียร์กะทิ พบว่า เกลือโซเดียมคลอไรด์ไม่มีผลต่อความสมบูรณ์ของทรงกลมของคาเวียร์กะทิ แต่มีผลต่อค่าความแข็ง โดยเมื่อความเข้มข้นของเกลือโซเดียมคลอไรด์เพิ่มขึ้น ค่าความแข็งของคาเวียร์กะทิที่ได้จะมีเนว โนม์ลดลง

การเก็บรักษาคาเวียร์กะทิในกล่องพลาสติก ในตู้เย็นที่อุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส ในช่วงระยะเวลา 15 วัน พบว่า ปริมาณจุลินทรีย์ยังคงไม่เกินเกณฑ์มาตรฐานของผลิตภัณฑ์อาหารทั่วไป คุณภาพทางประสาทสัมผัสมีความแตกต่างจากตัวอย่างควบคุมหลังจากเก็บรักษาเป็นเวลา 9 วัน จึงแนะนำให้เก็บคาเวียร์กะทิที่อุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส ได้ไม่เกิน 1 สัปดาห์

ในการนำเสนอการประยุกต์ใช้คาเวียร์กะทิโดยการออกแบบอาหารที่มีความเป็นไทย สมัยใหม่ (modern Thai cuisine) และอาหารไทยประยุกต์ (Thai fusion food) ได้อาหารคาว 2 ตำรับ คือ สปาเกตตี้หมักตำทะเลกับซอสต้มยำ และ ข้าวหอมกึ่งกับคาเวียร์กะทิ อาหารหวาน 2 ตำรับ คือ พักทองแกงบวชจำศีล และข้าวเหนียวมะม่วงคาเวียร์กะทิ

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ได้ข้อมูลเบื้องต้นที่สามารถนำไปศึกษาเพิ่มเติมในอนาคต ตัวอย่างเช่น การขึ้นรูปทรงกลมของคาเวียร์กะทิให้มีขนาดของทรงกลมที่ใหญ่ขึ้นหรือเล็กลง การเพิ่มกลิ่นรสในคาเวียร์กะทิให้มีความหลากหลายเพื่อนำไปใช้ในอาหารในแต่ละชนิด การศึกษาผลของน้ำตาลซูโครสต่อคุณภาพของคาเวียร์กะทิ และการยืดอายุการเก็บรักษาคาเวียร์กะทิโดยการนำไปฆ่าเชื้อด้วยการวิธีต่าง ๆ เป็นต้น ตลอดจนสามารถนำงานวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ในการทำคาเวียร์จากอาหารเหลือชนิดอื่น ๆ

บรรณานุกรม

- นิธิยา รัตนาปนนท์. 2553. เคมีอาหาร. พิมพ์ครั้งที่ 4. โอเดียนสโตร์. กรุงเทพฯ
- มารีสา จาตุพรพิพัฒน์. 2548. การผลิตหุ้ดลามเทียมจากเจลาตินและโซเดียมอัลจินต. ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต(เทคโนโลยีชีวภาพ) สาขาเทคโนโลยีชีวภาพ ภาควิชาเทคโนโลยีชีวภาพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- รุ่งนภา วิสิฐอุดรการ และ O. Miyawaki. 2541. ผลของความเข้มข้น อุณหภูมิ และซูโครสต่อการเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติทางกระแสวิทยาของสารละลายแอลจินต, น. 1-13. ใน การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 36 (สาขาอุตสาหกรรมเกษตร). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ
- วรรณมา ตูลยชัย. 2549. เคมีอาหารของคาร์โบไฮเดรต. พิมพ์ครั้งที่ 1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ
- วรรรัตน์ แขกรูป. 2553. พฤติกรรมการซึ่อกะที่สำเร็จรูป (Aroy-D): การประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต(การตลาด) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิไล รังสาตทอง. 2546. เทคโนโลยีการแปรรูปอาหาร. พิมพ์ครั้งที่ 3. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. กรุงเทพฯ
- ศิวพร ศิวเวช. 2535. วัตถุเจือปนอาหารในผลิตภัณฑ์อาหาร. พิมพ์ครั้งที่ 1. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. นครปฐม
- สุวีณา จันทพิทักษ์. 2553. การประยุกต์ใช้แบคทีเรียโปรไบโอติกในไอศกรีมเสาวรส. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการอาหาร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สิริพันธุ์ จุลรังคะ. 2541. โภชนาศาสตร์เบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 1. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ
- Cancel, L.E. 1979. Coconut food products and bases. In Coconuts: Production, Processing, Products. 2nd ed. (Woodroof, J.G., ed). Westport: AVI. p.202-239.
- _____, Making Spherification Caviar the Easy Way [On-line]. 10 August 2013. Available: <http://www.molecularrecipes.com/techniques/making-spherification-caviar-easy>
- Glicksman, S. 1983. Food Hydrocolloids. volume . 2. CRC Press, Boca Raton, FL, USA.
- Imeson A. 1992. Thickening and gelling agent for food. Blackie Academic and Professional, UK.p.258.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- Lee, P. and Rogers, M.A. 2012. Effect of calcium source and exposure time on basic caviar spherification using sodium alginate. *International Journal of Gastronomy and Food Science*. 1 : 96–100
- Meilgaard, M., G.V. Civille, and B.T. Carr. 1999. *Sensory Evaluation Techniques*. 3rd ed., CRC Press, New York. 387.
- Myhrovold, N., Chris, Y., and Maxime, B¹. 2011. *Modernist cuisine: The art and science of cooking*, volume 2 Techniques and Equipment. The cooking lab, USA
- Myhrovold, N., Chris, Y., and Maxime, B². 2011. *Modernist cuisine: The art and science of cooking*, volume 3 Animals and Plants. Bellevue: The cooking lab, USA
- Myhrovold, N., Chris, Y., and Maxime, B³. 2011. *Modernist cuisine: The art and science of cooking*, volume 4 ingredients and preparation. Bellevue: The cooking lab, USA
- Navarro, V., Gema, S., Dani, L., Andoni, L.A., and Josune, A. 2012. Cooking and nutritional science: Gastronomy goes further. *International Journal of Gastronomy and Food Science*. 1: 37-45.
- Seow, C.C. and Gwee, C.N. 1997. Coconut milk: Chemistry and Technology, *International Journal of Science and Technology*. 32(3): 189-201.
- Vega, C. and Castells, P., 2012. Spherification. In: Vega, C., Ubbink, J., vander Linden, E. (Eds.), *The Kitchen as the Laboratory*. Columbia University Press, New York, pp.25–32.
- Vega, C. and Ubbink, J. 2008. Molecular gastronomy: a food fad or science supporting innovative cuisine?. *Trends in Food Science & Technology*. 19 : 372-382
- Xie, Z.P., X. Wang, Y. Jia and Y. Huang. 2003. Ceramic forming based on gelation principle and process of sodium alginate. *Materials Letters*. 57 : 1635-1641

ภาคผนวก ก

การวัดความแข็งด้วยเครื่องวิเคราะห์เนื้อสัมผัส

วิเคราะห์ด้วยเครื่อง Texture analyzer รุ่น TA.XT plus ใช้หัววัดทรงกระบอกขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 35 มิลลิเมตร (P/35R) โดยทำการกดลงบนตัวอย่างที่วางเรียงกันในแนวเส้นผ่านศูนย์กลางของหัววัด จำนวน 6 เม็ด เป็นระยะ (stain) ร้อยละ 50 ของเม็ดคาเวียร์ เป็นเวลา 5 วินาที วิเคราะห์ค่าที่วัดได้ด้วยโปรแกรม Texture profile analysis รายงานผลค่าความแข็งแรง (hardness) ของคาเวียร์กะทิในหน่วยกรัม.แรง ทดสอบในรูปแบบ compression กำหนดการเคลื่อนที่ของหัววัดเป็น return to start ใช้อัตราเร็วในการเคลื่อนที่ของหัววัดในการกด คือ

Pre-test speed = 1.0 มิลลิเมตร/วินาที

Test speed = 1.0 มิลลิเมตร/วินาที

Post-test speed = 1.0 มิลลิเมตร/วินาที

ภาคผนวก ข
การวิเคราะห์ปริมาณกรดทั้งหมด

1. การเตรียมสารเคมี

2.1 สารละลาย NaOH มาตรฐาน การเตรียมสารละลาย NaOH 0.1 นอร์มอล (โดยประมาณ) ซึ่ง NaOH 2 กรัม ละลายในน้ำกลั่น 500 มิลลิลิตร นำไป standardize ด้วยสารละลายมาตรฐาน potassium phthalate ($\text{KHC}_8\text{H}_4\text{O}_4$)

วิธี standardize สารละลาย NaOH ทำโดย

ละลาย $\text{KHC}_8\text{H}_4\text{O}_4$ ที่ผ่านการอบแห้งที่ 120 องศาเซลเซียส นาน 2 ชั่วโมง และทำให้เย็นใน Desiccator ปริมาณ 0.6000-0.7000 กรัมในน้ำกลั่น 50-70 มิลลิลิตร หยดสารละลาย phenolphthalein 1 % ในสารละลาย $\text{KHC}_8\text{H}_4\text{O}_4$ จำนวน 2 หยด นำไปไตเตรตกับสารละลาย NaOH ที่บรรจุในบิวเรต จนกระทั่งสารละลายมีปฏิกิริยาเปลี่ยนจากไม่มีสีเป็นสีชมพูอ่อนที่คงตัว โดยทำการไตเตรต 3 ครั้ง บันทึกปริมาตรของสารละลาย NaOH ที่ใช้

$$\text{Normality ของ NaOH} = \frac{\text{จำนวนกรัม KHC}_8\text{H}_4\text{O}_4 \times 1000}{\text{มิลลิลิตร NaOH} \times 204.229}$$

2.2 สารละลาย phenolphthalein 1 %

ละลาย phenolphthalein 1 กรัม ใน เอทานอล 95 % จำนวน 100 มิลลิลิตร

2. วิธีวิเคราะห์

2.1 ตวงน้ำกลั่น 50 มิลลิลิตร ในขวดรูปชมพู่ขนาด 350 มิลลิลิตร เติมสารละลาย phenolphthalein 2-3 หยด

2.2 ไตเตรตด้วยสารละลายมาตรฐาน NaOH จนได้สีชมพูจางๆ บันทึกปริมาตรของสารละลาย NaOH ที่ใช้ซึ่งเป็นค่า blank

2.3 ชั่งตัวอย่างอาหาร 5 กรัม บดให้ละเอียด ใส่ในขวดรูปชมพู่ขนาด 250 มิลลิลิตร เติมน้ำกลั่น 50 มิลลิลิตร หยดสารละลาย phenolphthalein 2-3 หยด

2.4 ไตเตรตด้วยสารละลาย NaOH จนได้สีชมพูจางๆ บันทึกปริมาตรของสารละลาย NaOH ที่ใช้โดยทำการทดลองซ้ำ 5 ครั้ง

2.5 คำนวณการปริมาณกรดทั้งหมดในตัวอย่างอาหาร

$$\text{ปริมาณกรดทั้งหมด (\%)} = \frac{(V)(N)(\text{eq.wt})(100)}{(1000)(v)}$$

V = ปริมาณของสารละลายมาตรฐาน NaOH

N = Normality ของสารละลายมาตรฐาน NaOH

v = ปริมาณของตัวอย่าง (5 กรัม)

eq.wt = น้ำหนักสมมูลของกรดเป็นกรัม (กรดแลคติก = 90)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก
การตรวจวัดปริมาณจุลินทรีย์ทั้งหมด

1. วิธีการเตรียมตัวอย่างที่เป็นของแข็ง

1.1 ตักหรือคีบตัวอย่างด้วยวิธีปลอดเชื้อ ใส่ถุงพลาสติกปลอดเชื้อ (stomacher bag) สำหรับใช้กับเครื่อง stomacher หรือขวดน้ำยาสำหรับเจือจางที่ละน้อยจนได้น้ำหนักตัวอย่าง 25 กรัม

1.2 ในกรณีที่ใส่ถุงพลาสติก ให้ใส่น้ำยาสำหรับเจือจางปริมาตร 225 มิลลิลิตร ในถุงที่ซั้งตัวอย่างใส่ไว้แล้ว

1.3 นำถุงพลาสติกเข้าเครื่อง stomacher นาน 30 วินาที จะได้ตัวอย่างที่มีระดับการเจือจางเป็น 1:10 หรือ 10^{-1}

2. การเจือจางตัวอย่างตามลำดับ

2.1 ใช้ปิเปตดูดตัวอย่างที่มีระดับการเจือจาง 1:10 ปริมาตร 1 มิลลิลิตร ใส่ในหลอดน้ำยาสำหรับเจือจาง 9 มิลลิลิตร เขย่าให้เข้ากัน โดยใช้เครื่องเขย่าหลอดทดลอง (vortex mixer) จะได้ตัวอย่างที่มีระดับการเจือจาง 1:10² หรือ 10^{-2}

2.2 ใช้ปิเปตดูดตัวอย่างที่มีระดับการเจือจาง 10⁻² ปริมาตร 1 มิลลิลิตร ใส่ในหลอดน้ำยาสำหรับเจือจาง 9 มิลลิลิตร เขย่าให้เข้ากัน โดยใช้เครื่องเขย่าหลอดทดลอง (vortex mixer) จะได้ตัวอย่างที่มีระดับการเจือจาง 1:10³ หรือ 10^{-3}

2.3 การเจือจางทำนองเดียวกันจะได้ตัวอย่างที่เจือจางเป็นลำดับ ลำดับละ 10 เท่า

3. การเตรียมน้ำยาสำหรับเจือจาง Buttlefield's phosphate buffered

3.1 การเตรียมน้ำยาสต็อก

ละลายโพแทสเซียมไฮโดรเจนฟอสเฟต (KH_2PO_4) 34 กรัมในน้ำกลั่น 500 มิลลิลิตร ปรับ pH ให้ได้ 7.2 ด้วยสารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ 1 N และปรับปริมาตรเป็น 1 ลิตร แล้วนำมาฆ่าเชื้อใน autoclave อุณหภูมิ 121 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 15 นาที

3.2 การเตรียม Dilution blank

ตวงสารละลายสต็อก 1.25 มิลลิลิตร แล้วปรับปริมาตรเป็น 1 ลิตรด้วยน้ำกลั่น ตวงใส่ขวดปริมาตร 225 มิลลิลิตร (สำหรับเจือจางตัวอย่าง 25 กรัม) แล้วดูด 9 มิลลิลิตร ใส่หลอดทดลองขนาด 16x150 mm. นำเข้ามาฆ่าเชื้อใน autoclave อุณหภูมิ 121 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 15 นาที

4. การเตรียมตัวอย่าง

การวิเคราะห์ปริมาณจุลินทรีย์ที่พบทั้งหมด วิเคราะห์โดยการชั่งน้ำหนักตัวอย่างคาเวียร์กะทิ ตัวอย่างละ 25 กรัม ลงในถุงพลาสติกสำหรับเข้าเครื่องตีปั่นด้วยวิธี aseptic technique เติมน้ำยาเจือจาง 225 มิลลิลิตร นำไปต่อบั่นด้วยเครื่อง stomacher นาน 30 นาที ตัวอย่างที่ได้มีระดับการเจือจาง $1:10$ (10^1) ปิเปิดตัวอย่างที่ระดับเจือจาง 10^{-1} มา 1 มิลลิลิตร ลงในหลอดทดลองที่มีน้ำยาเจือจาง ปริมาตร 9 มิลลิลิตร ผสมให้เข้ากันด้วย vortex mixer จะได้ตัวอย่างที่มีระดับการเจือจาง 10^{-2} จากนั้นปิเปิดตัวอย่างที่มีระดับการเจือจาง 10^{-2} ปริมาตร 1 มิลลิลิตร ใส่ในหลอดน้ำยาสำหรับเจือจาง 9 มิลลิลิตร เขย่าให้เข้ากันด้วย vortex mixer จะได้ตัวอย่างที่มีระดับการเจือจาง $1:10^3$ หรือ 10^{-3} ปิเปิดตัวอย่างที่เจือจางแล้วในแต่ละระดับการเจือจาง ($10^{-1}, 10^{-2}, 10^{-3}$)

5. การวิเคราะห์ปริมาณจุลินทรีย์ทั้งหมด

ใส่ลงในแผ่นเพาะเลี้ยงเชื้อสำเร็จรูป 3M petrifilm™ Aerobic count plate (AC) โดยวางแผ่น 3M petrifilm™ AC บนพื้นราบ เปิดแผ่นฟิล์มแผ่นชั้นบนขึ้น ใช้ปิเปิดถ่ายตัวอย่าง 1 มิลลิลิตร ลงตรงกลางแผ่นฟิล์มแผ่นล่าง โดยใช้ปิเปิดตั้งฉากกับแผ่น 3M petrifilm™ AC ค่อย ๆ ปล่อยแผ่นฟิล์มแผ่นบนลงมา ระวังอย่าให้เกิดฟองอากาศ วางตัวกด (spreader) โดยให้ด้ามมีขอบคว่ำน้ำลงสัมผัสแผ่นฟิล์มแผ่นบน ให้ส่วนกลมครอบบริเวณที่หยดตัวอย่าง ใช้นิ้วกดแรงพอประมาณจนตัวอย่างกระจายเต็มวงกลม หลังจากนั้นยก spreader ขึ้น รอ 1-2 นาที เพื่อให้เจลแข็งตัวก่อนเคลื่อนย้ายแผ่นนำไปบ่มที่อุณหภูมิ $32 (\pm 1^\circ\text{C})$ เวลา 48 (± 3 ชั่วโมง) ตามวิธี AOAC official method 986.33 และ 989.10 โดยให้ด้านใสอยู่บน ทำการตรวจนับและรายงานผลในหน่วย logCFU/g.

ภาคผนวก ง
แบบทดสอบทางประสาทสัมผัส

1. ใบรายงานผลการทดสอบการให้คะแนนความชอบแบบ Hedonic scale

ผลิตภัณฑ์   คาเวียร์กะทิ (Coconut milk caviar)
ผู้ทดสอบ   .....วันที่.....
คำแนะนำ   ทดสอบผลิตภัณฑ์ แล้วให้คะแนนความชอบ ในแต่ละคุณลักษณะของคาเวียร์กะทิ ตามคำอธิบายข้างล่างนี้ และกรณาคัดค้าน้ำทุกครั้งหลังชิมตัวอย่าง
1 = ไม่ชอบมากที่สุด   4 = ไม่ชอบเล็กน้อย   7 = ชอบปานกลาง
2 = ไม่ชอบมาก   5 = บอกไม่ได้ว่าชอบหรือไม่   8 = ชอบมาก
3 = ไม่ชอบปานกลาง   6 = ชอบเล็กน้อย   9 = ชอบมากที่สุด

คุณลักษณะ	รหัสตัวอย่าง	
ลักษณะปรากฏ (Appearance)		
สี (Color)		
กลิ่น (Odor)		
รสชาติ (Flavor)		
เนื้อสัมผัส (Texture)		
ความชอบโดยรวม (Overall liking)		

ข้อเสนอแนะ(suggestion)

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

2. ใบรายงานผลการทดสอบความแตกต่างของตัวอย่างคู่

ผลิตภัณฑ์ คาเวียร์กะทิ (Coconut milk caviar)

ผู้ทดสอบ .....วันที่.....

ข้อแนะนำ กรุณาทดสอบตัวอย่างจากซ้ายไปขวา และประเมินความแตกต่างรวมของตัวอย่างทั้งสองตามที่ท่านรู้สึกกว่าตัวอย่างเหมือนกัน หรือตัวอย่างแตกต่างกัน โดยเขียนเครื่องหมาย x หน้าข้อความ (กรุณาบ้วนปากก่อนทดสอบตัวอย่างทุกครั้ง)

.....ตัวอย่างผลิตภัณฑ์แตกต่างกัน

.....ตัวอย่างผลิตภัณฑ์เหมือนกัน

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก จ

ตารางสถิติที่ใช้กับวิธีทดสอบความแตกต่างของตัวอย่างคู่

N	α		N	α	
	0.05	0.01		0.05	0.01
		-	16	13	14
2	-	-	17	13	15
3	-	-	18	14	15
4	-	-	19	15	16
5	-	-	20	15	17
6	6	-	21	16	17
7	7	-	22	17	18
8	8	8	23	17	19
9	8	9	24	18	19
10	9	10	25	18	20
11	10	11	26	19	20
12	10	11	27	20	21
13	11	12	28	20	22
14	12	13	29	21	22
15	12	13	30	21	23

ที่มา : ดัดแปลงจาก Meilgaard และคณะ, 1999

หมายเหตุ: จำนวนผู้ประเมินที่ตอบถูกต้องน้อยที่สุด (n) จากจำนวนผู้ประเมินทั้งหมด (N) ในการ
วิธีการเปรียบเทียบตัวอย่างคู่ (ความแตกต่างและความชอบ) ที่ $\alpha = 0.05$

ภาคผนวก จ
ตำรับอาหารที่ประยุกต์ใช้คาเวียร์กะทิ

1. สปาเกตตี้หมึกดำทะเลกับซอสต้มยำ (Squid ink spaghetti sea food with tom yum sauce)

1.1 ส่วนผสม

เส้นสปาเกตตี้หมึกดำลวก	200	กรัม
ปลาแซลมอน	50	กรัมต่อชิ้น
หอยเชลล์	30	กรัมต่อชิ้น
หอยแมลงภู่นิวซีแลนด์	1	ตัว
ข่าสับ	15	กรัม
ตะไคร้สับ	15	กรัม
ใบมะกรูดสับ	15	กรัม
น้ำพริกเผา	20	กรัม
เห็ดนางรมหลวง	20	กรัม
กะทิ	150	กรัม
น้ำปลา	15	กรัม
มะนาว	15	กรัม
น้ำตาล	5	กรัม
น้ำมัน สำหรับผัดและเคลือบเส้น		
คาเวียร์กะทิ เห็ดหลินขาว หลินดำ เห็ดฟาง สำหรับตกแต่ง		

1.2 วิธีทำ

1.2.1 ต้มเส้นโดยใส่เกลือ 1-2 ช้อนชาเวลาในการต้มแล้วแต่ขนาดของเส้นและอุณหภูมิ แนะนำให้ดูข้างซองเมื่อสุกแล้วใส่ลงในน้ำเย็นให้คลายร้อนรอไว้

1.2.2 ตั้งกระทะเทพลอน ใส่น้ำมันเล็กน้อย นำเห็ดหลินดำ หลินขาว เห็ดฟาง ผัดให้สุกแล้วพักไว้ จากนั้นนำปลาแซลมอน หอยแมลงภู่และหอยเชลล์ลงย่างพอสุก ตักขึ้นพักไว้

1.2.2 ใช้กะทะเดิมจากข้อ 1.2.1 โดยนำ ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด จนหอมตามด้วยเห็ดนางรมหลวง และน้ำพริกเผา แล้วใส่กะทิผัดส่วนผสมให้เข้ากัน พักไว้ให้เย็น และนำไปปั่นให้ละเอียด จากนั้นนำมาตั้งไฟอีกครั้ง ปรุงรสด้วย น้ำปลา น้ำตาล และน้ำมะนาวตักขึ้นพักไว้

1.2.3 จัดเสิร์ฟ โดยราดซอสต้มยำก่อน แล้ววางเส้นสปาเกตตี้หมักดำ หอยแมลงภู่ ปลา หอยเชลล์ ตกแต่งด้วยเห็ดต่าง ๆ และเพิ่มสีส้มด้วยคาเวียร์กะทิ วิธีรับประทานคลุกส่วนผสม ทั้งหมดให้เข้ากันก่อนรับประทานเพื่อให้ซอสเข้ากับเส้นและส่วนผสมอื่น ๆ

2. ข้าวห่อหมกกุ้งกับคาเวียร์กะทิ (Steamed rice with shrimp curry pudding and coconut milk caviars)

2.1 ส่วนผสม

พริกแกง	30	กรัม
ไข่ไก่	2	ฟอง
ไข่แดง	1	ฟอง
กะทิ	150	กรัม
แป้งข้าวเจ้า	1	ช้อนโต๊ะ
น้ำปลา	1	ช้อนโต๊ะ
น้ำตาลโตนด	10	กรัม
เนื้อกุ้งสับหยาบ ๆ	200	กรัม
ส่วนผสมซอส		
พริกแกง	30	กรัม
กะทิ	100	กรัม
น้ำปลา	1	ช้อนชา
น้ำตาลโตนด	10	กรัม
แป้งข้าวเจ้า	1	ช้อนโต๊ะ

หัวกุ้งย่าง ข้าวสวย หอมแดง ตะไคร้ ผักชี ผักชนิดต่างๆ และคาเวียร์กะทิสำหรับตกแต่ง

2.2 วิธีทำ

2.2.1 นำพริกแกง ไข่ไก่ ไข่แดง กะทิ แป้งข้าวเจ้า ผสมให้เข้ากัน ปรุงรสด้วย น้ำปลา น้ำตาลโตนดแล้วกรองด้วยผ้าขาวบาง พักไว้

2.2.2 นำกุ้งสับใส่ลงพิมพ์ทรงกระบอก แล้วค่อย ๆ เทส่วนผสมในข้อ 2.2.1 เพื่อไม่ให้ เกิดฟอง แล้วนำไปนึ่ง โดยต้มน้ำในรังถึงน้ำจนเดือด รองรังถึงนึ่งด้วยผ้าขาวบาง จากนั้นค่อย ๆ วาง พิมพ์ห่อหมกลงไปแล้วคลุมด้วยผ้าขาวบางก่อนปิดฝานึ่งด้วยไฟปานกลาง 3-5 นาที แล้วลดไฟลง นึ่ง ต่ออีกประมาณ 15-20 นาที โดยเวลาจะขึ้นอยู่กับภาชนะที่ใช้ (ทดสอบโดยใช้ไม้จิ้มฟันจิ้มลงไป ที่ ตรงกลางถ้วย ถ้าไม่มีเนื้อห่อหมกแสดงว่าสุกแล้ว) แล้วถอดพิมพ์และพักไว้บนตะแกรง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มะม่วงน้ำดอกไม้

2 ลูก

คาเวียร์กะทิ

4.2 วิธีทำ

- 4.2.1 ล้างข้าวเหนียวจนน้ำที่ล้างใส แล้วแช่ข้าวเหนียวประมาณ 30 นาที
- 4.2.2 นำไปนึ่งประมาณ 30 นาที หรือจนสุก ยกลง
- 4.2.3 ผสมหัวกะทิ น้ำตาลทราย เกลือป่นยกขึ้นตั้งไฟ คนให้ละลาย แล้วยกลงพักไว้
- 4.2.4 นำข้าวเหนียวที่นึ่งสุกร้อน ๆ เทใส่อ่างผสม ใส่กะทิที่เตรียมไว้คนให้ทั่ว ปิดด้วยฟอยด์พักไว้ประมาณ 20 นาที ใช้พายไม้คนข้าวเหนียวให้ทั่ว ปิดพักไว้อีก 10 นาที
- 4.2.5 นำข้าวเหนียวมูนที่ได้มาปั้นเป็นชูชิวงมะม่วงที่ชื่นชอบ ๆ บนข้าวเหนียว ตกแต่งด้วยคาเวียร์กะทิ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล นายพนม ทองมาก
 วัน เดือน ปีเกิด 15 สิงหาคม 2528
 ที่อยู่ บ้านเลขที่ 93 หมู่ 3 ตำบลค่าน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 รหัสไปรษณีย์ 32210 โทรศัพท์มือถือ 087-9635527

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2555 ศึกษาต่อปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการจัดการและบริการอาหาร คณะอุตสาหกรรมเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังและสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2556
- พ.ศ. 2550 สำเร็จการศึกษาปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต หลักสูตรอุตสาหกรรมอาหารและการบริการ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
- พ.ศ. 2546 สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (วิทย์-คณิต) โรงเรียนประสาทวิทยาคาร อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. 2557 ผู้ช่วยสอน ประจำหลักสูตรอุตสาหกรรมอาหารและการบริการ โรงเรียนการเรือนมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งตรัง
- พ.ศ. 2552 พ่อครัว ตำแหน่ง Commis II แผนกครัวเบเกอรี่ บริษัท อิมแพ็คเอ็กซ์บิชั่น จำกัดเมืองทองธานี
- พ.ศ. 2551 ผู้ช่วยพ่อครัว แผนกครัวเบเกอรี่ โรงแรมอโนมา กรุงเทพฯ

การนำเสนองาน

ลักษณะทางกายภาพของควาเวียร์กะทิที่เป็นผลมาจากความเข้มข้นของโซเดียมอัลจินตและแหล่งของแคลเซียมที่ใช้ในการขึ้นรูปทรงกลม การประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษาระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 4 22-23 พฤษภาคม 2557 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, ประเทศไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้